

Załącznik nr 1
do Uchwały nr
Rady Gminy Maciejowice
z dnia

Strategia Rozwoju Gminy Maciejowice na lata 2021-2030

Wykonawca: Pracownia 3E

www.pracownia3e.pl

Zamawiający:

Gmina Maciejowice

Maciejowice, listopad 2020

Gmina Maciejowice jest...

- *moim miejscem na Ziemi.*
- *super, niepowtarzalna, wyjątkowa.*
- *naszą małą Ojczyzną.*
- *to miejsce, do którego chce się powracać, aby zobaczyć jak się zmienia.*

Dokument Strategii Rozwoju Gminy Maciejowice na lata 2021-2030

został opracowany na zlecenie i we współpracy z Urzędem Gminy w Maciejowicach, przy współudziale Radnych oraz przy zaangażowaniu Mieszkańców, którzy wyrażali opinie i zgłaszali w badaniu ankietowym.

Kilka zdań charakteryzujących Gminę (powyżej) pochodzi z badania ankietowego.

Spis treści

Wprowadzenie.....	4
Założenia i kontekst opracowania Strategii	4
Położenie gminy w województwie i kraju	5
Charakterystyka sieci osadniczej.....	5
1. Wnioski z diagnozy.....	8
1.1 Co wynika ze statystyk	8
1.2 Co wynika z ankiet	10
1.3 Analiza SWOT	12
2. Wizja i misja, kierunki rozwoju Gminy	15
2.1 Wizja i misja	15
2.2 Kierunki rozwoju i działania	15
3. Wdrażanie i monitoring	24
3.1 Zarządzanie	24
3.2 System monitorowania	26
3.3 Źródła finansowania i prognoza finansowa.....	29
Spis tabel, schematów, wykresów i map	31
ANEKS	33
1. Diagnoza	33
1.1 Charakterystyka Gminy.....	33
1.2 Demografia	36
1.3 Rynek pracy.....	42
1.4 Aktywność społeczna	47
1.5 Infrastruktura techniczna.....	49
1.6 Infrastruktura przestrzenna	53
1.6 Zarządzanie	57
2. Wyniki badania wśród mieszkańców	60
3. Komentarz do wyników diagnozy	67

Wprowadzenie

Założenia i kontekst opracowania Strategii

Rozwój Gminy jest wypadkową wszelkich inicjatyw i działań podejmowanych przez mieszkańców i samorząd. Planowanie rozwoju gminy jest działaniem porządkującym bieżące i zakładane przedsięwzięcia podejmowane przez samorząd i mieszkańców, aby w długiej perspektywie czasowej osiągnąć zamierzone efekty. Źródłem rozwoju jest odpowiednie wykorzystanie zasobów kulturowych, środowiska naturalnego i infrastruktury, oraz zaangażowanie mieszkańców w realizowane działania.

Wspólnie wypracowana i zawarta w dokumencie Strategii wizja Gminy określa wspólne dążenia mieszkańców, lokalnych władz, liderów organizacji społecznych i przedsiębiorców. Zarysowane w strategii cele i kierunki działań powinny zaś być punktem oparcia dla decyzji bieżących, szczególnie tych związanych z wydatkowaniem publicznych środków i pozyskiwaniem funduszy zewnętrznych przez różne podmioty działające na obszarze Gminy i dla dobra jej mieszkańców. Horyzont czasowy przyjęty w niniejszej Strategii obejmuje następną dekadę, a określone cele i rekomendowane działania wynikają z przeprowadzonej diagnozy.

Proces, który prowadził do wypracowania Strategii obejmował szereg działań i wymagał zastosowania licznych narzędzi i metod mających na celu uwolnienie wiedzy tkwiącej wewnątrz lokalnych społeczności i rozpoznanie potencjału rozwoju gospodarczego. Punktem wyjścia była gruntowna analiza społeczno-gospodarcza Gminy Maciejowice, przeprowadzona w oparciu o dane ilościowe (zarówno dane zastane, tj. statystykę publiczną, jak i dane wywołane, czyli zebrane w trakcie badania ankietowego). Efektem analizy były zdefiniowane pierwsze tezy, na bazie których eksperci zewnętrzni oraz przedstawiciele władz Gminy i Radni przeprowadzili prace prowadzące do zdefiniowania priorytetów rozwoju. Działania te zwieńczył proces konsultacji społecznych, czyli zebranie i uwzględnienie opinii społeczności lokalnej wobec planowanych kierunków rozwoju i działań.

Rok opracowania aktualnej Strategii jest też w Polsce i na świecie rokiem występowania pandemii covid19. Choroba i jej społeczne skutki nie były przedmiotem analiz w ramach przeprowadzonej diagnozy ponieważ niejako toczyły się równolegle, a sytuacja w kraju rozwijała się dynamicznie. Niemniej, na koniec roku widać, że skutki społeczne i gospodarcze będą odczuwane jeszcze przez co najmniej kilka miesięcy albo lat, i należy mieć je na uwadze wspierając aktywność przedsiębiorców (szczególnie mikro i małych, oraz działających w branżach HORECA), a także podejmując działania społeczne i integracyjne dla mieszkańców.

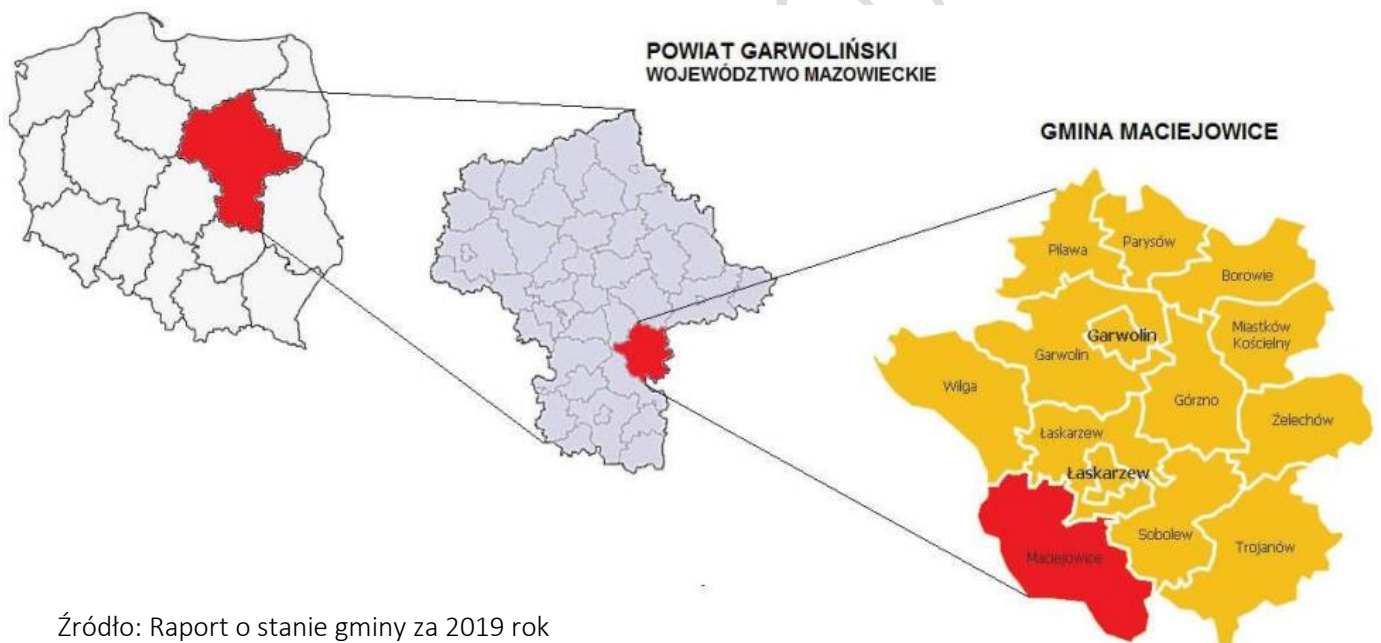
Należy jednak mieć na uwadze, że opracowanie dokumentu Strategii nie kończy procesu planowania strategicznego, lecz go rozpoczyna. Zapisane w niniejszym dokumencie działania

zaplanowane na lata 2020-2030 muszą stać się przedmiotem konkretnych aktywności. Bez zaangażowania zarówno władz, instytucji jak i wszystkich mieszkańców, rozwój Gminy zgodnie z opisanymi kierunkami, nie będzie możliwy.

Położenie gminy w województwie i kraju

Gmina Maciejowice jest gminą wiejską położoną w województwie mazowieckim, na prawym brzegu Wisły i zarazem na południowym krańcu województwa mazowieckiego, w powiecie garwolińskim. Gmina Maciejowice sąsiaduje z czterema gminami: Wilga, Łaskarzew, Sobolew i Trojanów w powiecie garwolińskim oraz Stężyca w powiecie ryckim w województwie lubelskim. Południowozachodnią granicę gminy Maciejowice stanowi rzeka Wisła, za którą znajdują się gminy Magnuszew i Kozienice. Położenie Gminy obrazuje poniższa Mapa 1.

Mapa 1 Położenie Gminy Maciejowice na mapie kraju, województwa i powiatu

Źródło: Raport o stanie gminy za 2019 rok

Charakterystyka sieci osadniczej

Powierzchnia gminy Maciejowice wynosi 17 356 ha czyli 175 km² i stanowi 13,44% powierzchni powiatu. W strukturze powierzchni Gminy dominują użytki rolne, które stanowią blisko 50% przestrzeni, z kolei użytki leśne o kolejne 37%. Gmina Maciejowice w nomenklaturze podziału terytorialnego występuje jako gmina wiejska z uwagi na strukturę powierzchni oraz brak miasta na jej terenie.

W skład gminy wchodzi 36 sołectw, z których zdecydowanie najliczniejsza jest wieś gminna Maciejowice zamieszkała przez 1 485 osób, drugie pod względem liczby mieszkańców sołectwo – Oronne – jest zamieszkałe przez 397 osób. Najmniejsze sołectwa to Kępa Podwierzbiańska – 25 osób, Budy Podłęskie – 42, Tyrzyn – 44 i Nowe Kraski – 46 mieszkańców.

Według ewidencji gminnej w gminie Maciejowice zamieszkuje 7 027. Sołectwa bardzo różnią się liczbą mieszkańców – największe z nich, Maciejowice, jest zamieszkiwane przez 1/5 ogółu mieszkańców Gminy, niespełna półtora tysiąca osób.

W 21. sołectwach mieszka średnio kilkaset osób (od 116 do 396), kolejne 11 sołectw jest zamieszkiwanych przez mniej niż 100 mieszkańców. Najmniejsze sołectwo – Kępa Podwierzbiańska, liczy 23. mieszkańców. Poniższa Tabela 1 przedstawia liczbę mieszkańców poszczególnych sołectw wg. stanu na listopad 2020 r.

Tabela 1 Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach Gminy

lp.	sołectwo	liczba mieszkańców	% ogółu mieszkańców
-	ogółem	7085	100%
1	Maciejowice	1480	21,1%
2	Oronne	396	5,6%
3	Podlęż	339	4,8%
4	Podwierzbie	311	4,4%
5	Oblin	308	4,4%
6	Strych	287	4,1%
7	Domaszew	278	4,0%
8	Antoniówka Świerżowska	258	3,7%
9	Kobylnica	258	3,7%
10	Uchacze	241	3,4%
11	Wróble-Wargocin	236	3,4%
12	Kochów	232	3,3%
13	Przewóz	223	3,2%
14	Podzamcze	207	2,9%
15	Samogoszcz	177	2,5%
16	Pogorzelec	162	2,3%
17	Kawęczyn	153	2,2%
18	Antoniówka Wilczkowska	140	2,0%
19	Podoblin	140	2,0%
20	Polik	132	1,9%
21	Ostrów	124	1,8%
22	Oblin-Grądk	116	1,7%
23	Kraski Górne	98	1,4%
24	Bączki	96	1,4%
25	Kraski Dolne	90	1,3%
26	Leonów	74	1,1%
27	Podstolice	67	1,0%

lp.	sołectwo	liczba mieszkańców	% ogółu mieszkańców
28	Oblin-Korczunek	62	0,9%
29	Pasternik	54	0,8%
30	Topolin	52	0,7%
31	Nowe Kraski	46	0,7%
32	Tyrzyn	44	0,6%
33	Małamówka	43	0,6%
34	Budy Podłęskie	42	0,6%
35	Kochów-Kępa	38	0,5%
36	Kępa Podwierzbiańska	23	0,3%

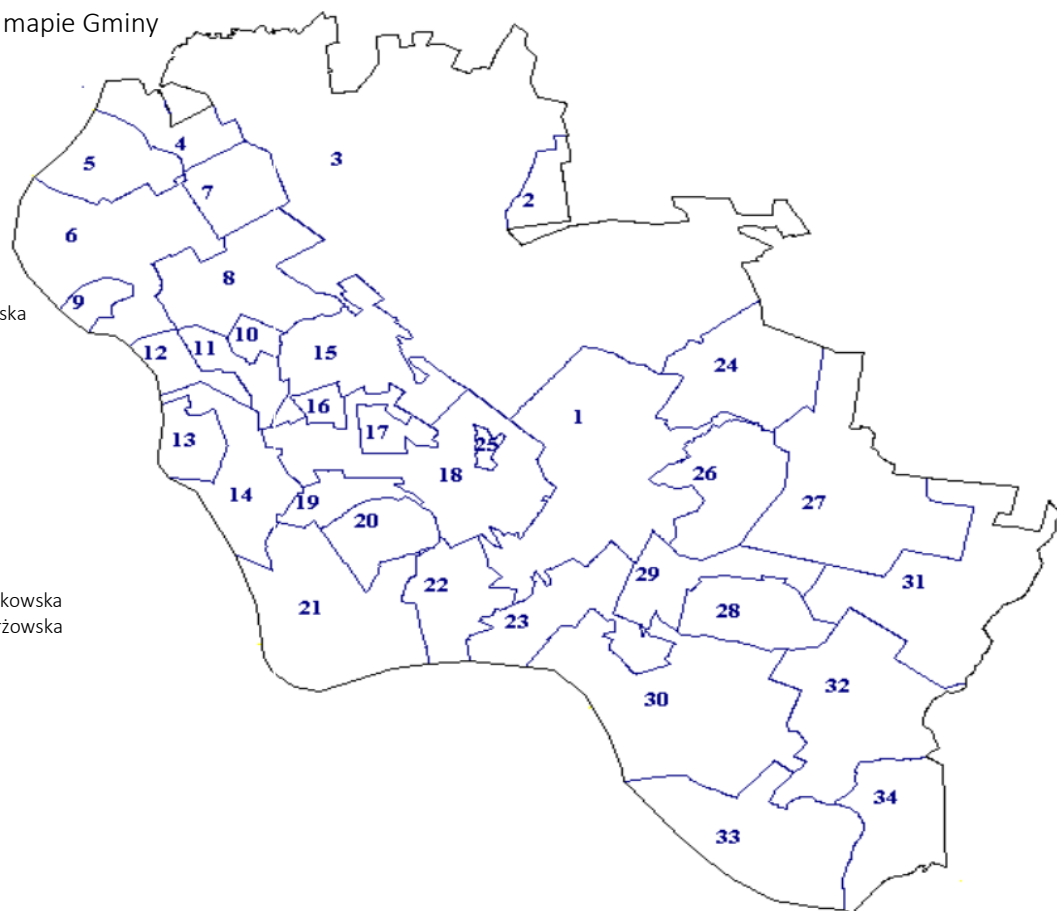
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Poszczególne sołectwa znacznie różnią się między sobą także powierzchnią, co najlepiej widać na schematycznej Mapie 2 poniżej.

Mapa 2 Sołectwa na mapie Gminy

LEGENDA:

1. Maciejowice
2. Leonów
3. Pogorzelec
4. Bączki
5. Ostrów
6. Podwierzbie
7. Samogoszcz
8. Podlęż
9. Kępa Podwierzbiańska
10. Budy Podłęskie
11. Kraski Dolne
12. Nowe Kraski
13. Pasternik
14. Kraski Górne
15. Domaszew
16. Topolin
17. Oblin Grądk
18. Oblin
19. Podstolice
20. Antoniówka Wilczkowska
21. Antoniówka Świerżowska
22. Przewóz
23. Kochów
24. Polik
25. Podoblin
26. Podzamecze
27. Oronne
28. Kawęczyn
29. Uchacze
30. Kobylnica
31. Małamówka
32. Strych
33. Wróble-Wargocin
34. Tyrzyn

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Maciejowice na lata 2016-2023

1. Wnioski z diagnozy

1.1 Co wynika ze statystyk

Podsumowując analizę danych statystycznych należy przypomnieć, że dane pokazują „surowy obraz” dla danego czasu oraz kierunki zmian. Nie wskazują natomiast przyczyn czy okoliczności zachodzących procesów. Dane statystyczne nie interpretują wyników (pokazują „jak jest” a nie „jak powinno być”) i nie uwzględniają lokalnych uwarunkowań poszczególnych samorządów: ich położenia, dostępu do różnych zasobów, kultury zarządzania i kultury życia społecznego mieszkańców oraz wpływów czynników zewnętrznych (np. decyzji politycznych lub dostępności funduszy zewnętrznych).

- ⇒ Charakterystyka zasobów naturalnych wskazuje, że gmina Maciejowice jest gminą wiejską, o wartościowych zasobach naturalnych (rezerwatach, obszarach chronionych w ramach programu Natura 2000) i walorach środowiska naturalnego – cała gmina jest ujęta w granicach Nadwiślańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Czyste środowisko naturalne może być atrakcyjne w perspektywie zarówno rekreacji jak i korzystania z walorów przyrody (rekreacyjnego, naukowego i edukacyjnego). Potencjalnym atutem Gminy jest historyczne położenie i bezpośrednie odniesienie do Bitwy pod Maciejowicami oraz tradycji kościuszkowskiej.
- ⇒ Kierunek zmian demograficznych w Gminie jest podobny do kierunku zmian w Polsce w zakresie liczebności ogółu populacji: liczba mieszkańców ale stale się zmniejsza (stan ludności w 2019 roku to 96% stanu z 2013 roku). Warto zauważyć, że o ile depopulacja jest tendencją ogólnokrajową, o tyle przełamują ją nie tylko duże miasta, ale także niektóre obszary wiejskie, szczególnie te zlokalizowane wokół dużych miast, co może tłumaczyć obserwowany przyrost liczby mieszkańców zarówno w powiecie garwolińskim, jak i w gminach wiejskich powiatu.
- ⇒ Wśród mieszkańców przeważają mężczyźni – współczynnik feminizacji, czyli liczba kobiet przypadająca na 100. mężczyzn, dla Gminy wynosi 92 (w kraju: 107). Zmniejszający się udział kobiet w ogóle populacji jest tendencją obserwowaną w gminach wiejskich. Zestawienie danych dla poszczególnych grup wiekowych pokazuje, że dysproporcja płci na niekorzyść kobiet jest największa wśród osób w wieku produkcyjnym, w grupie poprodukcyjnej tendencja jest odwrotna i seniorki nawet dwukrotnie przeważają nad seniorami. Gdyby więc współczynnik feminizacji w Gminie odnieść do osób w wieku produkcyjnym, to byłby jeszcze niższy.
- ⇒ Współczynnik migracji w Gminie jest ujemny (więcej osób wyjeżdża niż przyjeżdża), a ujemne saldo migracji jest w Gminie większe niż średnio dla województwa

mazowieckiego, powiatu garwolińskiego czy średnio dla gmin wiejskich w powiecie. Ujemna wartość się zmniejsza – nadal więcej osób wyjeżdża z Gminy niż do niej przyjeżdża, ale ta tendencja regularnie się zmniejsza (w perspektywie czasu wyjeżdża coraz mniej osób).

- ⇒ Rośnie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym (20,2% w 2019), zmniejsza się udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogóle populacji. Nieznacznie rośnie odsetek osób w wieku produkcyjnym w Gminie. Podobnie jak w kraju – społeczeństwo Gminy starzeje się, choć w Gminie proces ten postępuje nieco wolniej.
- ⇒ Stale zmniejsza się liczba osób bezrobotnych, bezrobocie w Gminie utrzymuje się na poziomie porównywalnym do poziomu bezrobocia w powiecie. 157 osób (a zarazem ponad 60% z 252 bezrobotnych ogółem w 2019 roku) to bezrobotni długotrwale, a co trzeci z nich jest w wieku powyżej 50. lat. Spośród ogółu mieszkańców Gminy w wieku do 30 lat – 65 osób jest bezrobotnych. W grupie 30-40 lat bez pracy jest 117 osób. Średnio udział osób bezrobotnych w grupie pracujących ogółem od kilku lat regularnie spada, w 2019 roku wynosił 5,9 (osób bezrobotnych na 100 w wieku produkcyjnym).
- ⇒ Na podstawie ogólnodostępnych danych trudno zidentyfikować dominujące w Gminie branże gospodarcze (GUS podaje statystyki według PKD, nowo rejestrowane podmioty prowadzą działalność z kategorii „pozostała działalność”). W porównaniu do powiatu wyższy jest w Gminie współczynnik liczby podmiotów wpisanych do REGON w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców. Porównywalny do powiatu jest z kolei poziom przedsiębiorczości osób prowadzących działalność gospodarczą. Nie zmienia się od kilku lat odsetek osób prowadzących działalność wśród innych podmiotów gospodarki – i jest to tendencja obserwowana zarówno w Gminie jak i w gminach wiejskich (w powiecie i w Polsce). Stale rośnie (choć mniej dynamicznie niż w jednostkach referencyjnych) liczba podmiotów nowo zarejestrowanych i zmniejsza liczba podmiotów wyrejestrowywanych, co – w porównaniu z aktywnością osób prowadzących działalność – może wskazywać na stabilizację rynku gospodarczego.
- ⇒ Liczba organizacji pozarządowych od kilku lat stale rośnie, niemniej wskaźnik liczby organizacji na tysiąc mieszkańców jest stale niższy niż średnio w innych jednostkach samorządowych. Podobna jest dynamika wzrostu (kilka dziesiątych punktu procentowego), ale różnica pozostaje wyraźna.
- ⇒ Zmniejszyła się liczba imprez organizowanych w Gminie, podobnie zmniejsza się liczba uczestników imprez, i jest to kierunek zmian odwrotny niż średnio w powiecie. Tendencja spadkowa zatrzymała się w 2018 roku, ale to zbyt krótki okres by można mówić o znaczącej zmianie.

- ⇒ Infrastruktura edukacyjno-rekreacyjna dla gminy to GOSiR, hala sportowa przy gimnazjum i Orlik w Maciejowicach oraz kompleks sportowy w Samogoszczu. Infrastruktura dla sołectw jest dostępna w niewielu miejscowościach: w trzech sołectwach są świetlice, w kolejnych trzech – place zabaw. Większość sołectw nie ma żadnego miejsca spotkań i aktywności społecznej dla mieszkańców.
- ⇒ Stale zmniejsza się liczba osób korzystających z pomocy społecznej, w porównaniu do większych jednostek terytorialnych procentowo ta zmiana była w gminie Maciejowice największa. Wśród przesłanek uprawniających do przyznania świadczeń na pierwszym miejscu jest ubóstwo (46 rodzin), na podobnym poziomie bezrobocie (30) oraz niepełnosprawność lub długotrwała choroba (po 27 rodzin). Kolejną przesłanką jest alkoholizm, który występował w odniesieniu do 20. rodzin. W 2018 roku z pomocy społecznej korzystały 272 osoby (za 2019 rok nie ma danych) zamieszkujące w 92. gospodarstwach domowych. Dla porównania warto dodać, że liczba osób bezrobotnych w 2018 roku wynosiła 298 osób.
- ⇒ Wśród dostępnych danych statystycznych opisujących infrastrukturę techniczną można scharakteryzować wyposażenie budynków mieszkalnych w instalacje techniczne. W porównaniu do obszarów wiejskich powiatu i województwa mazowieckiego, w Gminie mniej budynków mieszkalnych ma doprowadzony wodociąg (67,8% w 2018 roku), w porównywanych jednostkach udział ten wynosił średnio 83% (z wodociągowanych budynków). Niższy dostęp do instalacji przekłada się na niższy udział mieszkańców, którzy mają dostęp do bieżącej wody, z której korzysta średnio co drugi mieszkaniec Gminy (48%). W większych jednostkach udział mieszkańców korzystających z wodociągu jest zbliżony do wysokości odsetka budynków z instalacją wodociągową i wynosi średnio 83%.
- ⇒ Dostęp do kanalizacji ma 18% mieszkańców Gminy, podobny odsetek budynków mieszkalnych jest podłączony do sieci kanalizacyjnej. W obu przypadkach są to wartości nieco niższe niż na terenach wiejskich w powiecie (średnio 29 mieszkańców korzysta z kanalizacji) czy na terenach wiejskich w województwie (średnio 31%). Co dziesiąty mieszkaniec Gminy (11%) ma dostęp do instalacji gazowej, dla porównania – co piąty na terenach wiejskich w powiecie i województwie.

1.2 Co wynika z ankiet

Analizując wyniki badania ankietowego należy mieć na uwadze, że respondenci to w przeważającej mierze mieszkańcy kilku sołectw, najbardziej aktywnych i rozwiniętych, osoby

w wieku aktywności zawodowej i przeważnie pracujące, przeważają kobiety. W pytaniach mieszkańcy byli proszeni o wskazanie tych odpowiedzi, które odzwierciedlają ich perspektywę – obrazują zjawiska społeczne, które mieszkańcy dostrzegają wokół siebie a potrzeby identyfikują z perspektywy własnej miejscowości.

- Zdecydowana większość osób jest od zawsze związana z Gminą, a to stanowi o wysokim kapitale społecznym wśród respondentów. Dodatkowo, patrząc na strukturę płci można stwierdzić, że kobiety (które częściej wypełniały ankietę) nieco bardziej niż mężczyźni angażują się w sprawy lokalnej społeczności. Są to jednocześnie kobiety aktywne zawodowo (wśród ogółu respondentów jest stosunkowo niski udział osób zajmujących się domem i /lub opieką).
- Plenerowe wydarzenia kulturalne (dożynki, festyny) integrują lokalną społeczność, większość (84%) respondentów deklaruje udział (osobiście lub kogoś z rodziny) w tego typu wydarzeniach. Spośród instytucji działających na terenie gminy najważniejsze są GOK, biblioteki i przyszkolne boiska - z tych obiektów korzysta blisko połowa respondentów.
- Najczęściej wskazywane potrzeby obejmują przede wszystkim kwestie infrastruktury technicznej i odnoszą się do kanalizacji, ścieżek rowerowych i chodników, światłowodu (szybkiego internetu) oraz dróg. Często pojawia się także postulat utworzenia miejsc pracy oraz stworzenia miejsc rekreacji czy spotkań dla mieszkańców.
- Mieszkańcy pytani o ocenę jakości infrastruktury technicznej bardzo krytycznie ocenili dostępność ścieżek rowerowych. Jednocześnie niemal połowa oceniła pozytywnie jakość dróg / ulic.
- Bardzo słaba jest komunikacja publiczna. Osoby, które nie mają własnego samochodu mają bardzo utrudnione możliwości przemieszczania się na terenie gminy, albo tych możliwości nie mają w ogóle.
- Podstawowym źródłem informacji o działaniach urzędu są dla badanych mieszkańców media elektroniczne (strona internetowa, profil fejsbukowy), a także kontakt bezpośredni ze znajomymi.
- Wśród czynników ważnych dla rozwoju Gminy mieszkańcy wskazywali najczęściej działalność władz (niemal 60%), nieco rzadziej wskazywano na dostępność do internetu (44%), przedsiębiorczość mieszkańców i działanie na rzecz własnej miejscowości (średnio po 38%).

- Odpowiadając na pytania otwarte (wpisując własną odpowiedź) dotyczące potrzeb i oczekiwań respondenci wskazywali zarówno na potrzeby inwestycyjne, w tym rozbudowę infrastruktury komunikacyjnej (w tym oprócz dróg także ścieżki rowerowe i chodniki), mediów (kanalizacja, wodociąg, gaz) i przede wszystkim internetu. Wielokrotnie wskazywano na brak infrastruktury rekreacyjnej, w tym miejsc spotkań dla dorosłych oraz miejsc dla rodzin z dziećmi. Oprócz kwestii inwestycyjno-infrastrukturalnych wskazywano na potrzebę utworzenia zakładu pracy na terenie Gminy. Nie brakło także opinii dotyczących potrzeby aktywizacji społecznej i obywatelskiej mieszkańców.

1.3 Analiza SWOT

Wszystkie czynniki, zjawiska i procesy wpływające na skalę oraz tempo rozwoju społeczno-gospodarczego danej jednostki samorządowej można podzielić na zewnętrzne (zmiany zachodzące w otoczeniu) i wewnętrzne. Klasycznym narzędziem stosowanym od wielu lat w analizie strategicznej jest zestawienie mocnych i słabych stron analizowanego podmiotu oraz określenie jego szans i zagrożeń rozwojowych w tzw. analizie SWOT. Nazwa SWOT pochodzi z języka angielskiego i oznacza: S – Strengths (silne strony), W – Weaknesses (słabości czyli słabe strony), O – Opportunities (możliwości, szanse), T – Threats (zagrożenia). Przyjęta metoda pozwala na zebranie i uszeregowanie (usystematyzowanie) informacji o potencjale rozwojowym Gminy oraz o dostrzeganych barierach. Jednocześnie, zwraca uwagę na pojawiające się zewnętrzne szanse i zagrożenia.

W niniejszym opracowaniu skoncentrowano się na ocenie wewnętrznych zasobów (na podstawie analizy najważniejszych kwestii w Gminie), atutów i wyzwań, a także relacji między tymi elementami. Gmina – jako wspólnota mieszkańców na określonym terytorium, nie jest „samotną wyspą” lecz funkcjonuje w określonym otoczeniu i w sieci wzajemnych powiązań o charakterze społecznym, ekonomicznym, organizacyjnym czy środowiskowym. Uwarunkowania zewnętrzne, które pozostają niezależne od decyzji władz lokalnych, mogą wpływać na sposób funkcjonowania danej społeczności, a wpływ ten może być pozytywny lub negatywny. Władze Gminy oraz interesariusze jej działań (organizacje społeczne, różne instytucje, przedsiębiorcy, grupy mieszkańców) mogą monitorować zmiany zachodzące w jej otoczeniu i reagować lokalnie poprzez identyfikację szans i zagrożeń po to, aby minimalizować wpływy negatywne i korzystać z pozytywnych. Znajomość uwarunkowań funkcjonowania Gminy umożliwia podjęcie działań sprzyjających wykorzystanie potencjału lokalnego i pojawiających się okazji.

W ramach analizy SWOT zestawiono najważniejsze silne i słabe strony gminy Maciejowice. Następnie zestawiono czynniki, które wpływają na Gminę z zewnątrz i mogą stanowić jej szanse lub zagrożenia. Wykorzystanie czynników pozytywnych i unikanie konsekwencji negatywnych

zależy od poczynąń społeczności lokalnej i władz gminnych. Aby były skuteczne należy odpowiedzieć na pytanie „Co mamy?”, „Z czego powinniśmy korzystać?”, „Czego powinniśmy unikać?”. Poniżej zestawiono czynniki, które mogą mieć wpływ na funkcjonowanie Gminy, czynniki te zostały zhierarchizowane poczynając od najważniejszego¹.

MOCNE STRONY:

- kultywowanie pamięci historycznej
- zalety środowiska naturalnego, w tym bliskość unikalnych obszarów
- dobra lokalizacja
- obiekty zabytkowe jako walory turystyczne
- długoletnie tradycje
- bogate zasoby dziedzictwa kulturowego

SŁABE STRONY

- brak udogodnień nadążających za postępem (dostęp do dobrego internetu, upowszechnienie korzystania z usług on-line)
- brak lub niewystarczająca infrastruktura zapewniająca bezpieczne poruszanie się w przestrzeni publicznej (chodników, ścieżek rowerowych, oświetlenia)
- brak lub niewystarczająca infrastruktura sanitarna (kanalizacja, wodociąg, gazociąg)
- atomizacja życia społecznego (mieszkańcy nie angażują się we wspólne inicjatywy)
- występowanie długotrwałych negatywnych zjawisk społecznych (długotrwałe bezrobocie, dziedziczone ubóstwo, wielopokoleniowa niezaradność życiowa)

SZANSE

- położenie stosunkowo blisko Warszawy (Maciejowice mogą stać się atrakcyjnym miejscem do kilkudniowego wypoczynku)
- dostępność środków unijnych w kolejnej perspektywie finansowej
- „moda na eko”, która przekłada się na poszukiwanie przez mieszkańców miast przestrzeni odpoczynku w czystym środowisku naturalnym
- upowszechnienie się cyfrowych technologii, co jest tanim i skutecznym sposobem na wsparcie inicjatyw realizowanych lokalnie, np. dla rozwoju turystyki
- dostępność form rozwijania przedsiębiorczości mieszkańców (inicjatywy dla samorządów każdego szczebla, fora, targi, konferencje, grupy branżowe)

ZAGROŻENIA

- zbyt silna zależność od innych ośrodków władzy (np. instytucji regionalnych podejmujących decyzje później realizowane przez gminę, ograniczenia w dostępie do środków publicznych itp.)

¹ Czynniki do analizy zostały wskazane przez Radnych. Lista bazowa stworzona na podstawie diagnozy. Rolą Radnych było zidentyfikowanie, które z wymienionych czynników występują i są znaczące. W zestawieniu SWOT ujęto czynniki o największej liczbie wskazań.

- niska opłacalność produkcji rolnej, która mogłaby by stać się branżą rozwojową ze względu na rolniczy charakter gminy
- brak rozpoznawalności Gminy (nie wykorzystany potencjał historyczny)
- zbyt szybkie zmiany systemowe (np. reformy systemu edukacji lub emerytalnego), co destabilizuje działania instytucji w gminie i wpływa na oczekiwania mieszkańców
- pandemia Covid-19 i jej społeczne skutki

Ogólne zalecenia odnoszące się do etapu trzeciego analizy SWOT są proste, choć jednocześnie trudne w realizacji: należy unikać zagrożeń, wykorzystywać szanse, wzmacniać słabe strony i opierać się na mocnych stronach.

Należy więc wykorzystywać pamięć historyczną i kultywowaną tradycję Gminy, co może się przełożyć na rozwój turystyczny i gospodarczy. Czyste środowisko naturalne, cisza i wiejski krajobraz mogą przyciągać mieszkańców miast, w tym Warszawy, do wypoczynku na terenie Gminy. Usługi turystyczne stanowią potencjalną szansę rozwoju gminy Maciejowice, jednak wymaga to zmiany dotychczasowych form aktywności gospodarczej i zorientowania jej na inwestycje w zakresie obsługi turystów, oraz promocję turystyki i lokalnych uwarunkowań przyrodniczych.

Wśród słabych stron są przede wszystkim czynniki zmniejszające jakość życia mieszkańców – brak kanalizacji i słaby internet. Brakuje także ciągów komunikacyjnych umożliwiających bezpieczne poruszanie się pieszych i rowerzystów, co jest ważne dla mieszkańców, a mogłoby być czynnikiem atrakcyjnym także dla turystów. Dodatkowym deficytem jest niewystarczająca liczba miejsc rekreacji i spędzania czasu wolnego dla mieszkańców.

Szansą Gminy jest przewidywana na kolejne lata dostępność środków unijnych, co pozwoli zrealizować działania inwestycyjne jak i wspierające rozwój aktywności mieszkańców. Ponadto perspektywę rozwojową dla Gminy może stanowić rosnące zainteresowanie produktami ekologicznymi i poszukiwanie form wypoczynku blisko natury, w czystym środowisku.

Ta perspektywa rozwojowa jest jednocześnie zagrożeniem – rosnący popyt znajduje odpowiedź w gminach, które szybciej reagują na potrzeby rynku usług i rekreacji, i które potrafią skuteczniej przyciągać zarówno turystów jak i mieszkańców. Zagrożeniem jest także wpływ decyzji politycznych podejmowanych na poziomie centralnym na zakres zadań i finanse samorządów, co może utrudniać planowanie.

Ponadto zagrożeniem jest występująca przez większość roku 2020 pandemia covid 19 – zagrożenie wynika zarówno z destrukcyjnego wpływu na gospodarkę i szereg systemów państwa (służby zdrowia, edukacji) ale także ze względu na wpływ na poszczególnych ludzi, ich zachowania społeczne i kondycję psychiczną wynikającą z nakładanych ograniczeń (lock-down'u).

2. Wizja i misja, kierunki rozwoju Gminy

2.1 Wizja i misja

Wizja Gminy jest wizualizacją jej stanu w przyszłości, a także oczekiwań mieszkańców i władz samorządowych. W oparciu o przeprowadzoną diagnozę, a także przy uwzględnieniu stojących przed Gminą wyzwań określonych w perspektywie długoterminowej, zarysowana wizja Gminy Maciejowice w 2030 roku to:

**Gmina Maciejowice dobrym miejscem do życia i rozwoju
poprzez wysoki poziom usług społecznych i aktywność społeczności lokalnych,
a także atrakcyjna przestrzeń odpoczynku i turystyki
w oparciu o zasoby naturalne, kulturę i historię Gminy**

Misją Gminy jako wspólnoty mieszkańców jest współpraca instytucji, organizacji społecznych, przedsiębiorców i ogółu mieszkańców w działaniach na rzecz stworzenia dobrych warunków do życia, pracy, aktywności społecznej i obywatelskiej wszystkich obywateli. Misja określa więc nadrzędną wartość kształtującą sposób działania, niezbędny dla zrealizowania zaprojektowanej wizji i osiągnięcia przyjętych celów, aby zawarta w Strategii wizja stała się rzeczywistością. Realizatorem działań określonych w Strategii jest cała społeczność lokalna, w tym przedstawiciele władz i urzędnicy, pracownicy placówek i instytucji gminnych, członkowie organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, przedsiębiorcy i mieszkańcy.

Główne cele strategiczne w sposób bezpośredni nawiązują do misji. Realizacja programów, prowadząca do osiągnięcia celów, szczególnie tych związanych z podniesieniem technicznych i społecznych warunków życia w gminie, będzie prowadziła do osiągnięcia pożądanego statusu określonego w misji. Plan strategiczny w rozumieniu jego twórców nie jest bowiem tylko listą życzeń i dokumentem opisującym marzenia o przyszłości, ale od momentu zatwierdzenia stanie się podstawą pracy personelu zarządzającego i kierującego usługami, dokumentem ustalającym hierarchię ważności zadań i określającym czas ich realizacji.

2.2 Kierunki rozwoju i działania

Przyjęte kierunki działań i zadania przedstawia poniższa TABELA, niemniej należy podkreślić, że kluczowe dla osiągnięcia zamierzonych celów jest podjęcie i realizacja działań. Zapisy w dokumencie Strategii porządkują i przedstawiają kierunek działań, do których powinni dążyć wszyscy interesariusze: zarówno władze Gminy, jak i organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy,

mieszkańcy. Bez podejmowania działań, monitorowania ich realizacji oraz ewentualnego weryfikowania planów w zakresie adekwatnym do możliwości, nie nastąpi rozwój Gminy w kierunku określonej wizji, bo rozwój ten jest możliwy wyłącznie poprzez aktywność i zaangażowanie ludzi, instytucji i organizacji.

Rozwój Gminy będzie realizowany poprzez działania w ramach czterech obszarów strategicznych. W zakresie wyznaczonych obszarów strategicznych zostały sformułowane cele strategiczne, scharakteryzowano rodzaj i zakres podejmowanej aktywności. Do każdego z celów przypisano wskaźniki realizacji.

Obszary i kierunki strategiczne

Przyjęte 4 obszary strategiczne określają cele i zadania, które powinny być realizowane w ramach dążenia do osiągnięcia stopnia rozwoju gminy Maciejowice określonej w WIZJI. Obszary strategiczne mogą być traktowane jako nadrzędne idee i wartości wspólne dla interesariuszy podejmujących określone działania w ramach strategicznego rozwoju Gminy. Obszary strategiczne i kierunki strategiczne pozostają niezmiennie do roku 2030, natomiast zadania i wskaźniki mogą ulegać zmianom w trybie opisanym w rozdziale Wdrażanie Strategii. Sposób realizacji zadania i podmiot realizujący będzie wskazywany przez Zespół ds. Wdrażania Strategii.

Wartość docelowa wskaźników zostanie określona przez Zespół ds. Wdrażania Strategii w odniesieniu perspektywy końcowej (2030 r.) oraz częściowej – na kolejne lata wdrażania Strategii. Cele częściowe mogą obejmować perspektywę dwuletnią. Rokrocznie będzie monitorowana wielkość osiągnięcia wskaźników. Cele na częściowe i 2030 (końcowe) zostaną wyrażone w wartości wskaźników przypisanych do poszczególnych zadań, przy czym wartość ta może wskazywać tendencję wzrostu (np. zwiększenie liczby gospodarstw domowych podłączonych do kanalizacji), spadku (zmniejszenie liczby osób długotrwale bezrobotnych) lub utrzymania na dotychczasowym poziomie jeśli w 2025 zostanie osiągnięta wartość maksymalna (np. liczba wydarzeń kulturalnych lub promocyjnych).

Obligatoryjnym wskaźnikiem do każdego z działań jest liczba sołectw, które zostaną uwzględnione w realizacji danego zadania. Szczegółowe zestawienie strategicznych obszarów, kierunków i zadań z przypisanymi wskaźnikami zawiera poniższa Tabela 2. Strategiczne obszary rozwoju gminy Maciejowice:

- ⇒ Jakość życia w Gminie
- ⇒ Aktywność zawodowa mieszkańców
- ⇒ Przestrzeń i środowisko
- ⇒ Dobre rządzenie

Strategia Rozwoju Gminy Maciejowice na lata 2021-2030

Tabela 2 Kierunki strategiczne, cele i wskaźniki

Obszar strategiczny	Kierunki strategiczne	Zadania	Wskaźniki	Cel na rok.... ²	Cel 2030
Jakość życia w Gminie	Stworzenie dobrych warunków dla rodzin	Animacja działań samopomocowych (np. Klub Rodzica) ukierunkowanych na wsparcie w opiece nad dziećmi	liczba rodzin korzystających ze wsparcia / liczba dzieci		
		Utworzenie żłobka lub klubu dziecięcego	liczba placówek / liczba miejsc dla dzieci		
		Utworzenie / zagospodarowanie przestrzeni do spędzania czasu wolnego (miejsce spotkań osób dorosłych)	liczba świetlic wiejskich / liczba altanek z miejscem do grillowania		
		Stworzenie przestrzeni dla rodzinnej rekreacji	liczba placów zabaw		
		Poszerzenie oferty edukacyjnej i pozaszkolnej dla dzieci	liczba rodzajów zajęć dodatkowych / liczba korzystających dzieci / częstotliwość zajęć		
	Poszerzenie oferty aktywności kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej	Działalność świetlic wiejskich	liczba i rodzaj zajęć oferowanych przez świetlice / liczba dostępnych świetlic / liczba wydarzeń otwartych dla mieszkańców		
		Wsparcie aktywności organizacji pozarządowych np. kół gospodyń wiejskich	liczba szkoleń dla liderów lokalnych / liczba konkursów na powierzenie zadań publicznym organizacjom i kwota środków rocznie / liczba i rodzaj działań realizowanych przez NGO / liczba organizacji objętych wsparciem		
		Rozbudowa i modernizacja ośrodka sportu w Maciejowicach	zakres prac modernizacyjnych / liczba i rodzaj zajęć / liczba korzystających osób		

² Wartości wskaźników, określone jako cele krótko- lub średniookresowe oraz cele końcowe 2030 zostaną określone przez Zespół ds. Wdrażania Strategii. Szczegółowy zapis dotyczący wdrażania jest zawarty w rozdziale 3 Wdrażanie i monitoring.

Strategia Rozwoju Gminy Maciejowice na lata 2021-2030

Obszar strategiczny	Kierunki strategiczne	Zadania	Wskaźniki	Cel na rok.... ²	Cel 2030
	Integracja mieszkańców	Rozwój bazy sportowej w gminie	liczba zbudowanych skateparków / liczba udostępnionych obiektów aktywności fizycznej		
		Działania dla młodzieży	liczba projektów krótko i średnioterminowych angażujących młodzież w działania na rzecz grupy rówieśniczej lub lokalnej społeczności		
		Aktywizacja społeczna seniorów	liczba międzypokoleniowych wydarzeń w GOK i świetlicach / liczba projektów angażujących seniorów w działania kulturalne / liczba seniorów uczestniczących w działaniach		
		Finansowe wsparcie działań lokalnych podejmowanych przez NGO i/ lub grupy nieformalne	pula środków na mikrogranty (500 zł – 1500 zł grant)/ liczba zrealizowanych inicjatyw lokalnych		
		Aktywizacja społeczna i obywatelska	liczba wydarzeń sołeckich i gminnych (pikniki, spotkania dla mieszkańców, festyny itp.), liczba inicjatyw promujących gminne talenty		
		Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej	liczba osób długotrwale bezrobotnych i /lub świadczeniobiorców OPS, które uzyskały specjalistyczne wsparcie		
		Identyfikacja i zmniejszenie zagrożeń wynikających z nadużywania alkoholu	liczba działań (kampanie, konkursy) z zakresu profilaktyki uzależnień, promocji aktywnego stylu życia oraz wsparcia rodzin		
		Tworzenie przestrzeni do działania	liczba szkoleń i warsztatów dla animatorów działań lokalnych / liczba wydarzeń lokalnych, sołeckich, organizowanych		

Strategia Rozwoju Gminy Maciejowice na lata 2021-2030

Obszar strategiczny	Kierunki strategiczne	Zadania	Wskaźniki	Cel na rok.... ²	Cel 2030
	Rozwój usług zdrowotnych		oddolnie, w których uczestniczą władze Gminy		
		Zapewnienie większego dostępu do usług medycznych, rehabilitacji	liczba punktów usług medycznych / liczba i zakres usług / liczba korzystających osób		
		Zwiększenie dostępu do usług dla dzieci i osób niepełnosprawnych	liczba punktów usług dla osób niepełnosprawnych / liczba i zakres usług / liczba korzystających osób		
	Wsparcie rozwoju infrastruktury usługowej	Restauracja	liczba i rodzaj punktów gastronomicznych / liczba korzystających osób		
		Sklepy w sołectwach	liczba sklepów		
		Kawiarnia w GOK	rodzaj i zakres oferty gastronomicznej / liczba korzystających osób		
	Zmniejszenie skutków pandemii Covid 19	Wsparcie dla przedsiębiorców	liczba interwencji lub inicjatyw wspierających lokalnych przedsiębiorców, szczególnie mikro i małe przedsiębiorstwa		
		Wsparcie dla mieszkańców	liczba działań dla mieszkańców – porad psychologicznych i specjalistycznych (np. terapeutów)		
Aktywność zawodowa mieszkańców	Pobudzanie inicjatywy mieszkańców	Motywowanie, szkolenia	liczba godzin warsztatów aktywizujących / liczba godzin spotkań ze specjalistami (psycholog, doradca zawodowy) / liczba osób objętych wsparciem / liczba osób, które podjęły zatrudnienie		
		Wsparcie młodego pokolenia	kwota przyznanych stypendiów / liczba osób w wieku do 25 r.ż. korzystających ze wsparcia / szkolenia dla osób w wieku do 25 r. ż. / liczba inicjatyw wspierających spotkania i aktywność młodych		

Strategia Rozwoju Gminy Maciejowice na lata 2021-2030

Obszar strategiczny	Kierunki strategiczne	Zadania	Wskaźniki	Cel na rok.... ²	Cel 2030
		Wsparcie małych lokalnych przedsiębiorstw i osób prowadzących działalność	liczba szkoleń podnoszących kompetencje osób prowadzących działalność gospodarczą / liczba spotkań z grupami mikro-przedsiębiorców aby ustalić z nimi pożądany zakres wsparcia / liczba przedsiębiorców uczestniczących w tych działaniach		
	Rozwój ekonomii społecznej	Utworzenie spółdzielni socjalnej lub innego podmiotu ekonomii społecznej (PES)	liczba spotkań przygotowujących do utworzenia PES / liczba spotkań z doradcą spoza Gminy (np. z OWES) / liczba utworzonych podmiotów / liczba zatrudnionych osób		
	Wsparcie rozwoju turystyki	Poszukiwanie i wdrażanie dobrych praktyk w zakresie rozwoju turystycznego	liczba i rodzaj inicjatyw ukierunkowanych na rozwój turystyki, w tym wizyty studyjne		
		Wsparcie mieszkańców w tworzeniu bazy noclegowej	liczba spotkań z osobami prowadzącymi obiekty noclegowe / data aktualizacji listy adresów noclegowych		
		Wspólna promocja dla podmiotów atrakcyjnych turystycznie	zakładka na stronie UG lub samodzielna strona www z aktualnymi danymi (w kolejnych latach – data aktualizacji) / liczba i rodzaj działań promocyjnych Gminy		
	wsparcie działalności rolniczej	Wsparcie tworzenia punktów zbytu produktów rolnych, zakłady przetwórstwa i produkcji rolnej	liczba szkoleń i warsztatów dla osób prowadzących działalność rolniczą / liczba spotkań siećujących grupy rolników		
		Promocja zdrowej żywności	liczba i rodzaj kampanii kierowanych do ogółu mieszkańców / liczba i rodzaj spotkań dla rolników		

Strategia Rozwoju Gminy Maciejowice na lata 2021-2030

Obszar strategiczny	Kierunki strategiczne	Zadania	Wskaźniki	Cel na rok.... ²	Cel 2030
Przestrzeń i środowisko	rozbudowa infrastruktury technicznej	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej	liczba km sieci + liczba gospodarstw domowych / liczba mieszkańców korzystających z sieci		
		Rozbudowa sieci wodociągowej	jw.		
		Rozbudowa sieci gazociągowej	jw.		
		Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych	jw.		
		Rozbudowa infrastruktury dla pieszych (chodniki, ławeczki, kosze na śmieci)	jw. / rodzaj i liczba sztuk małej infrastruktury		
		Rozbudowa sieci oświetlenia	liczba km sieci + liczba gospodarstw domowych / liczba mieszkańców korzystających z sieci		
		Rozbudowa sieci drogi	jw.		
		Modernizacja systemów indywidualnego ogrzewania budynków	liczba zmodernizowanych budynków / liczba korzystających rodzin i osób		
		Rozwój OZE na budynkach użyteczności publicznej	jw.		
	rozwój infrastruktury cyfrowej	Rozbudowa sieci światłowodowej	liczba km sieci + liczba gospodarstw domowych / liczba mieszkańców korzystających z sieci		
		Upowszechnienie e-usług	liczba usług publicznych dostępnych w formie on-line + % usług publicznych ogółem		
		Upowszechnianie technologii cyfrowych i poszukiwanie innowacji (wirtualna turystyka, internet rzeczy etc.)	liczba inicjatyw innowacyjnych / liczba wizyty studyjnych / liczba opracowanych i zrealizowanych projektów wykorzystujących cyfrowe technologie w turystyce i promocji		

Strategia Rozwoju Gminy Maciejowice na lata 2021-2030

Obszar strategiczny	Kierunki strategiczne	Zadania	Wskaźniki	Cel na rok.... ²	Cel 2030
	mała infrastruktura w środowisku naturalnym sprzyjająca zrównoważonemu wykorzystaniu na potrzeby turystyki	Wytyczenie ścieżek spacerowych i wyposażanie ich w „małą architekturę: ławki, kosze na śmieci	liczba km ścieżek / liczba punktów małej architektury		
		Przygotowanie miejsc obserwacji zwierząt, ścieżek przyrodniczych etc.	liczba miejsc		
	Duże inwestycje	Budowa budynku urzędu gminy	opracowany plan prac ze wskazaniem etapów / zakres zrealizowanych prac		
		Budowa mostu na rzece Wiśla	jw.		
		Podniesienie jakości infrastruktury technicznej budynków oświatowych.	liczba budynków		
		Przebudowa i oczyszczenie jeziora w Oblinie, przygotowanie pod turystów	opracowany plan prac ze wskazaniem etapów / zakres zrealizowanych prac		
		Rewitalizacja parku w Maciejowicach jako centrum kulturalnego gminy	jw.		
	Edukacja środowiskowa	Podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie odpowiedzialności wspólnej za dbanie o środowisko, czyste środowisko	identyfikacja występujących w Gminie czynników szkodliwych dla środowiska i sposobów ich likwidacji / Liczba działań informacyjnych (kampanie, konkursy dla młodzieży i sołectw etc.) / Liczba projektów / przedsięwzięć ukierunkowanych na ochronę czystego środowiska		
	Dobre rządzenie	Promocja Gminy	opracowany Plan Promocji Gminy / liczba wydarzeń bazujących na tradycji kościuszkowskiej i historii / liczba zajęć z		

Strategia Rozwoju Gminy Maciejowice na lata 2021-2030

Obszar strategiczny	Kierunki strategiczne	Zadania	Wskaźniki	Cel na rok.... ²	Cel 2030
			zakresu edukacji obywatelskiej i rozwijających zainteresowanie historią		
		Promocja Gminy (w sieci i przy drogach, np. 801 etc.)	liczba materiałów i działań promocyjnych / w tym m. in. wykorzystanie lokalizacji i potencjału turystycznego Doliny Środkowej Wisły oraz potencjału historycznego i kulturowego Gminy		
	Planowanie przestrzenne	Opracowanie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy	opracowany dokument		
	Inwestycje	Zachęcanie przedsiębiorców do inwestowania w gminie Maciejowice	liczba zrealizowanych kampanii lub działań promocyjnych, liczba nowych inwestorów		
		Ściągnięcie inwestora do Pałacu w Podzamczu.	jw.		
	Bezpieczeństwo	Poprawa bezpieczeństwa publicznego w Gminie	wyniki badania ankietowego wśród mieszkańców (udział min. 3% mieszkańców)		
	Spójność Gminy	Zmniejszanie nierówności pomiędzy sołectwami	liczba wydarzeń Gminnych, w których uczestniczą mieszkańcy wszystkich sołectw / liczba inicjatyw organizacji pozarządowych zgłoszonych przez małe sołectwa		

Źródło: opracowanie własne

3. Wdrażanie i monitoring

3.1 Zarządzanie

System wdrażania

Strategia Rozwoju wskazuje kierunki działań, które są wyzwaniem dla całej lokalnej społeczności, zarówno dla administracji samorządowej jak i wszystkich instytucji i organizacji, które zaangażują się w realizację celów. Realizacja Strategii jest długotrwałym procesem, włączającym szerokie grono interesariuszy (jednostki pomocnicze i jednostki organizacyjne, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, etc.).

W celu skutecznego wdrażania Strategii zostanie powołany Zespół ds. Wdrażania Strategii (5-8 osób), który kompetencyjnie zastąpi działające dotychczas Biuro Strategii³. W skład Zespołu wejdą przedstawiciele Urzędu Gminy, jednostek organizacyjnych lub pomocniczych Gminy, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i Rady Gminy.

Do zadań Zespołu należy:

- zaplanowanie i podział prac na najbliższy kwartał wraz z podziałem zadań i kompetencji,
- spotkania nie rzadziej niż raz na kwartał, rekomendowana częstotliwość to raz w miesiącu,
- promocja Strategii wśród mieszkańców Gminy, podmiotów gospodarczych i organizacji pozarządowych,
- animowanie społeczności lokalnych do realizacji działań zgodnych ze Strategią,
- budowanie atmosfery współpracy wśród partnerów realizujących określone zadania,
- poszukiwanie środków zewnętrznych na rzecz wdrażania Strategii,
- realizacja projektów służących podniesieniu efektywności zarządzania przestrzenią Gminy, w tym zarządzania strategicznego,
- pomoc w realizacji projektów i inicjatyw zgłaszanych przez mieszkańców i podmioty gospodarcze z terenu Gminy,
- poszukiwanie dobrych praktyk w zakresie rozwoju Gminy i ich wdrażanie,
- uspoźnianie kluczowych dokumentów i zapisywanych w nich działań (jak np. plany zagospodarowania przestrzennego, strategie branżowe, plany inwestycyjne, program ochrony środowiska, program współpracy z organizacjami pozarządowymi etc.),
- systematyczny monitoring wdrażania Strategii oraz ewaluacja realizowanych działań i osiągnięcia założonych celów.

Prace Zespołu koordynuje Wójt Gminy lub osoba bezpośrednio delegowana przez Wójta do pełnienia tej funkcji (Koordynator Zespołu ds. Wdrażania Strategii), a w realizację zadań będą zaangażowane wszystkie komórki Urzędu Gminy. Nad wdrażaniem Strategii czuwać będzie

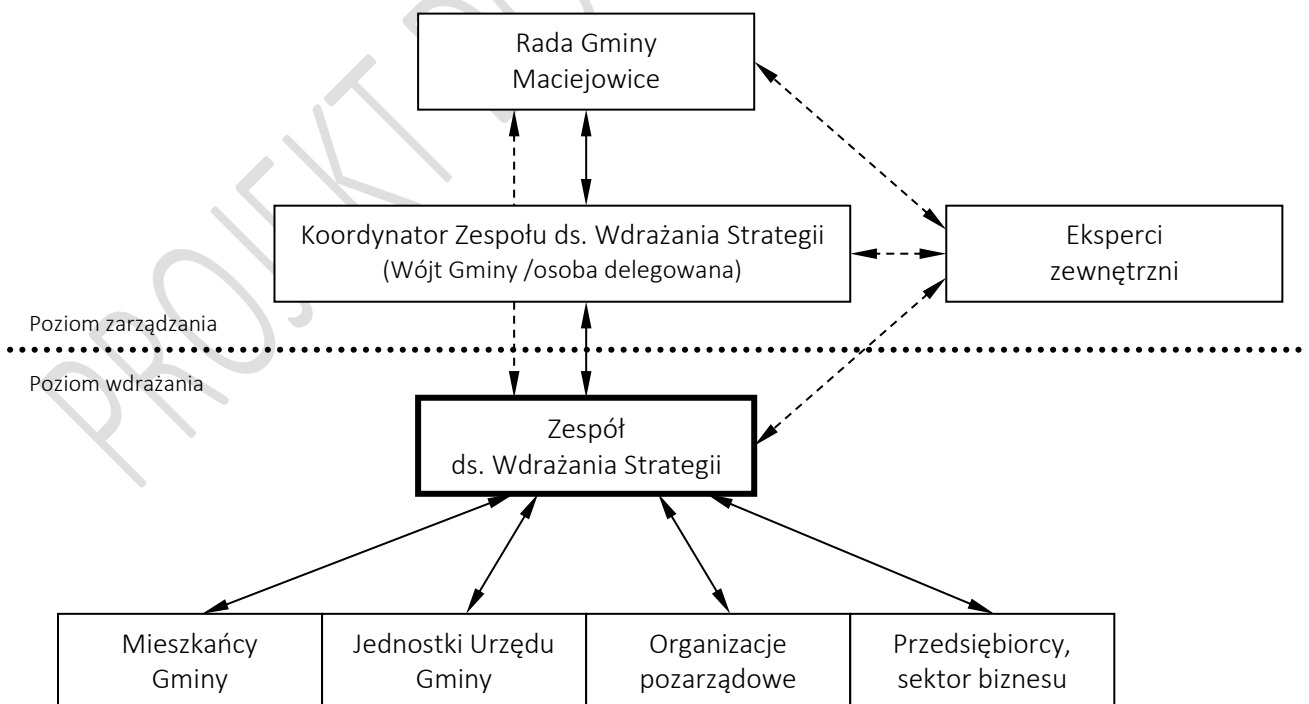
³ Biuro zostało powołane w ramach realizacji Strategii 2007-2020

Rada Gminy, która będzie opiniować i akceptować wszystkie inicjatywy wymagające zaangażowania środków finansowych Gminy oraz infrastruktury gminnej. W drodze uchwał Rada będzie przyjmować coroczny Raport z realizacji Strategii, stanowiący integralną część Raportu o stanie Gminy. Rada będzie rekomendować kierunki działań w kolejnych okresach lub aktualizację Strategii, jeśli wystąpi taka potrzeba.

Pierwszym zadaniem Zespołu, zrealizowanym w pierwszym kwartale 2021 roku będzie przygotowanie „Raportu otwarcia” zawierającego aktualne wartości wskaźników, przyjętych dla monitorowania osiągnięcia celów Strategii (doprecyzowane wskaźniki z listy przypisanej do celów i działań w niniejszej Strategii). Zespół określi wartości docelowe, czyli cele na rok 2030, a także wartości wskaźników do osiągnięcia w najbliższym roku realizacji działań (Zespół może określić wartości cząstkowe w perspektywie dwuletniej). W kolejnych latach realizacji Zespół będzie corocznie określał wartości wskaźników do osiągnięcia w każdym kolejnym roku wdrażania Strategii w raporcie podsumowującym realizację Strategii.

Do wdrażania Strategii mogą być zaangażowani eksperci zewnętrzni dysponujący wiedzą i umiejętnościami niezbędnymi dla realizacji założeń zawartych w Strategii, szczególnie w zakresie kompetencji specjalistycznych lub innowacyjnych przedsięwzięć. Graficzne ujęcie instytucjonalnego modelu wdrażania Strategii i miejsce poszczególnych interesariuszy przedstawia poniższy Schemat 1.

Schemat 1 Model instytucjonalny wdrażania Strategii

Źródło: opracowanie własne na podstawie schematu w Strategii Rozwoju Gminy Maciejowice na lata 2007-2020

Pożądanym elementem towarzyszącym wdrażaniu Strategii jest prowadzenie dyskusji społecznej dotyczącej osiągania założeń rozwoju Gminy. Optymalne jest budowanie partnerstw branżowych włączających wymienionych powyżej interesariuszy w realizację działań. Ponadto wskazanym jest poszukiwanie dobrych praktyk rozwojowych wśród innych jednostek samorządu terytorialnego poprzez udział w tematycznych konferencjach i seminariach organizowanych dla przedstawicieli administracji samorządowej a także nawiązywanie współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego wybranymi ze względu na podobieństwo potencjałów lub przyjętych kierunków działania.

Skuteczność funkcjonowania przyjętej strategii zależeć będzie od w dużej mierze od aktywności i zmobilizowania szerokiego spektrum osób, organizacji i instytucji. Częściowo będzie także uwarunkowane wpływem czynników zewnętrznych, jak np. zmiany prawne czy efektywność polityki społecznej i gospodarczej prowadzonej przez rząd.

Podstawowe zasady aktualizacji strategii

Podstawą do podjęcia decyzji o przygotowaniu aktualizacji Strategii przed upływem okresu, na jaki została opracowana, będzie raport z monitoringu oraz rekomendacja Zespołu ds. Wdrażania Strategii. Aktualizacja może obejmować przede wszystkim działania konieczne dla osiągnięcia określonych celów. Ze względu na wpływ czynników zewnętrznych (decyzji podejmowanych na szczeblu centralnym w zakresie zadań własnych gminy) Strategia jest elastyczna i otwarta na korekty, ponieważ tylko odpowiednio wczesne reagowanie na pojawiające się szanse i zagrożenia zapewni możliwość realizacji działań i osiągnięcie zakładanych celów.

3.2 System monitorowania

Monitoring

Stała obserwacja procesu wdrażania Strategii oraz efektów podejmowanych działań stanowi jeden z kluczowych elementów dla powodzenia całego procesu realizacji zamierzeń rozwojowych zdefiniowanych Strategii Rozwoju Gminy. Zaplanowany i sprawnie funkcjonujący system monitoringu umożliwia pozyskanie rzetelnych danych a przez to ocenę postępów w zakresie wdrażania zapisów Strategii.

Monitoring to proces weryfikowania, czy realizacja strategii przebiega zgodnie z założeniami, czy są osiągnane cele i rezultaty określone w strategii oraz jak przebiega wydatkowanie środków przeznaczonych na poszczególne zamierzenia. Proces monitorowania polega na systematycznym obserwowaniu zmian zachodzących w odniesieniu do celów wytyczonych w Strategii przy wykorzystaniu określonych wskaźników. Monitoring dostarczy informacji na temat postępów w osiąganiu przyjętych celów oraz umożliwi kwantyfikację efektów

zrealizowanych przedsięwzięć w różnych obszarach: społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennym.

Do szczegółowych etapów monitoringu Strategii należy zaliczyć:

- zbieranie danych i informacji (materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen),
- analizę danych i informacji -uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych oraz ich archiwizacja,
- przygotowywanie raportów (zestawienie otrzymanych danych w raporty roczne),
- ocenę wyników (ocena porównawcza osiągniętych wyników z założeniami, określenie stopnia wykonania przyjętych zapisów Strategii),
- ocenę rozbieżności pomiędzy założeniami a rezultatami i analizę jej przyczyn.
- planowanie korekty.

Dla miarodajnej oceny realizacji przyjętych założeń potrzebne będą konkretne dane ilościowe o charakterze statystycznym, które po przetworzeniu powinny zostać ujęte w serie wskaźników. Wskaźnik jest definiowany jako miernik wyznaczonego celu, zmobilizowanych zasobów, osiągniętego efektu, miernik jakości lub zmienna kontekstowa. Dzięki tym wskaźnikom można określić poziom wyjściowy oraz stopień osiągnięcia zakładanych celów. Wyniki zapisane w postaci wskaźników czy bezwzględnych informacji statystycznych mają także ważne znaczenie w procesie uzyskiwania poparcia społecznego dla prowadzonych zmian czy świadczenia usług.

Monitoring Strategii będzie realizowany w dwóch etapach, na które składają się:

1. Analiza wskaźnikowa, realizowana na zakończenie roku, wskazująca zbieżność podejmowanych działań z osiąganymi wynikami społeczno-gospodarczymi Gminy według wskaźników zaproponowanych dla poszczególnych celów strategicznych (wskazanych w rozdziale Kierunki rozwoju i działania).
2. Coroczne sprawozdania z realizacji celów, zawierające podstawowe informacje na temat podejmowanych działań, stopnia realizacji projektów i ewentualnych efektów końcowych tych projektów przy wykorzystaniu narzędzia jakim jest poniższa Tabela 3.

Tabela 3 Karta monitorująca proces wdrażania Strategii

Karta monitorująca proces wdrażania Strategii	
Rok, którego dotyczy ocena	Osoba przeprowadzająca monitoring (funkcja, instytucja / organizacja)
1. Czy kierunki działań wskazane w Strategii zostały uwzględnione w działaniach ujętych w budżecie na kolejny rok?	

2. Czy kierunki działań w obszarze społecznym zostały uwzględnione w Programie Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi lub innym dokumencie rocznym, jeśli był przygotowywany? Jeśli tak – jakie i w jakim dokumencie? Jeśli nie – dlaczego?	
3. Jak często odbywały się w minionym roku spotkania Zespołu ds. Wdrażania Strategii? Jakie były kluczowe zadania zrealizowane przez Zespół? Czy działalność Zespołu powinna być kontynuowana w dotychczasowej formie, czy coś należy zmienić?	
4. Czy w realizację działań w ramach Strategii zostali włączeni interesariuszy w określonych obszarach (osoby reprezentujące podmioty inne niż jednostki i Rada Gminy)? Jeśli tak – jakie to były działania? Jeśli nie – dlaczego?	
5. Czy w porównaniu z rokiem poprzednim nastąpiło odniesienie do dotychczasowych ustaleń lub kontynuacja rozpoczętych działań? Jeśli tak – jakich? Jeśli nie – dlaczego?	
Wnioski i rekomendacje (<i>propozycje działań wynikające z monitoringu</i>)	
Data sporządzenia	Podpis osoby opracowującej

Źródło: Opracowanie własne

Ewaluacja

Dodatkowym rekomendowanym działaniem jest przeprowadzenie ewaluacji. Dla zachowania obiektywizmu rekomendowana jest ewaluacja zewnętrzna, czyli przeprowadzona przez osobę lub podmiot spoza Gminy, nie zaangażowany w realizację Strategii. W szerokim aspekcie ewaluacja dotyczy oceny stopnia realizacji założeń Strategii oraz jej wpływu na wszelkie dziedziny życia społeczno-gospodarczego. Ewaluacja musi także odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu realizacja Strategii przekłada się na zaspokojenie potrzeb mieszkańców Gminy. Ewaluacja Strategii powinna obejmować:

- ocenę sposobu wdrażania zaplanowanych działań;
- identyfikację czynników, które mogą mieć wpływ na proces realizacji działań i skuteczność osiągnięcia założonych celów Strategii;
- ocenę skuteczności i efektywności działań, a zwłaszcza osiągniętych rezultatów oraz postępów w realizacji celów Strategii;

- analizę zgodności realizacji poszczególnych działań z celami Strategii.

Ewaluacja powinna być przeprowadzona w oparciu o podstawowe kryteria (w odniesieniu do których należy sformułować pytania badawcze):

- Skuteczność: jaki był wpływ działań realizowanych w ramach Strategii na osiągnięcie jej celu głównego? Na ile wyniki zrealizowanych działań odpowiadają celom operacyjnym Strategii?
- Efektywność: w jakim stopniu nakłady były proporcjonalne do osiągniętych rezultatów?
- Trafność: w jakim stopniu cele Strategii i/lub zrealizowane przedsięwzięcia odpowiadają potrzebom mieszkańców?
- Użyteczność: na ile rezultaty i wpływ Strategii spełniają oczekiwania mieszkańców (przyczyniają się do zaspokojenia zidentyfikowanych potrzeb)?
- Trwałość: jak długo będą trwać pozytywne skutki przedsięwzięć podejmowanych w ramach Strategii po jego zakończeniu ich realizacji?

3.3 Źródła finansowania i prognoza finansowa

Podstawowym źródłem finansowania części działań zaplanowanych w Strategii są środki pochodzące z budżetu gminy Maciejowice. Z uwagi na ambitnie wytyczone cele oraz możliwość pozyskania środków z innych źródeł gmina będzie ubiegać się o dofinansowanie realizowanych przedsięwzięć z zewnętrznych środków finansowych. Władze Gminy przewidują pozyskanie środków finansowych z następujących źródeł:

- budżet gminy Maciejowice,
- budżet państwa (programy krajowe),
- środki pochodzące z funduszy europejskich,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego,
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- środki z sektora prywatnego, dostępne w ramach przedsięwzięć inwestycyjnych,
- środki finansowe z Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Na dochody budżetu składać się będą:

- dotacje na zadania zlecone i realizowane na podstawie zawartych porozumień,
- subwencja ogólna,
- dochody własne, do których zalicza się:
 - podatki i opłaty lokalne,
 - udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa,
 - dochody z majątku Gminy,
 - odsetki od środków na rachunkach bankowych,
 - pozostałe dochody.

Władze Gminy będą ubiegać się o dofinansowanie zadań z zakresu rynku pracy, turystyki, edukacji, kultury, ochrony środowiska, infrastruktury technicznej i społecznej, ponadto będą wspierać przedsiębiorców aplikujących o środki pomocowe na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej oraz organizacje pozarządowe w obszarze działań społecznych. Konsekwentna realizacja założeń Strategii, umiejętne wykorzystywanie lokalnych zasobów oraz wychwytywanie wszystkich pojawiających się w otoczeniu szans na pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych i zagranicznych na realizację zaplanowanych zadań z pewnością przyspieszy zarówno społeczny, jak i gospodarczy rozwój gminy Maciejowice.

Szacunkowe prognozy przyjęto w oparciu o średnią strukturę wydatków budżetu Gminy w latach 2015-2019, opracowaną na podstawie danych GUS dotyczących budżetu w zakresie działów budżetu: rolnictwo i łowiectwo (dział 010), transport i łączność (600), gospodarka mieszkaniowa (700), działalność usługowa (710), oświata i wychowanie (801), ochrona zdrowia (851), pomoc społeczna (852), pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (853), edukacyjna opieka wychowawcza (854), rodzina (855), gospodarka komunalna i ochrona środowiska (900), kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (921), kultura fizyczna (926).

W prognozie na lata 2021-2030 przyjęto wskaźnik 3% wzrostu wydatków w skali roku uwzględniając ryzyko finansowe (zmiany przepisów, wzrost wydatków, inflację). Prognoza zawarta jest w poniższej Tabeli 4.

Tabela 4 Prognoza finansowa

rok	łączna kwota wydatków w zł
2015	20 033 222,54
2016	26 394 412,72
2017	29 531 567,14
2018	27 473 696,35
2019	33 831 087,96
2020 – prognoza	34 846 020,60
2021 – prognoza	35 891 401,22
2022 – prognoza	36 968 143,25
2023 – prognoza	38 077 187,55
2024 – prognoza	39 219 503,18
2025 – prognoza	40 396 088,27
2026 – prognoza	41 607 970,92
2027 – prognoza	42 856 210,05
2028 – prognoza	44 141 896,35
2029 – prognoza	45 466 153,24
2030 – prognoza	46 830 137,84

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dokładne prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii będą przygotowywane rokrocznie przez Zespół ds. Wdrażania Strategii i przedstawiane Wójtowi

Gminy oraz Radzie Gminy do uwzględnienia w ramach planowanego i realizowanego budżetu Gminy.

Spis tabel, schematów, wykresów i map

SPIS TABEL

Tabela 1 Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach Gminy	6
Tabela 2 Kierunki strategiczne, cele i wskaźniki.....	17
Tabela 3 Karta monitorująca proces wdrażania Strategii	27
Tabela 4 Prognoza finansowa	30

ANEKS

Tabela 5 Zestawienie liczby mieszkańców w różnych jednostkach terytorialnych i wybranych latach	37
Tabela 6 Tabela Liczba mieszkańców gminy w wybranych latach	37
Tabela 7 Współczynnik feminizacji	38
Tabela 8 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej.....	40
Tabela 9 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	40
Tabela 10 Urodzenia żywe na 1 000 ludności	41
Tabela 11 Przyrost naturalny na 1 000 ludności	41
Tabela 12 Saldo migracji	42
Tabela 13 Ludność według wiekowych grup aktywności zawodowej (w % populacji ogółem)	42
Tabela 14 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	43
Tabela 15 Liczba osób bezrobotnych	44
Tabela 16 REGON – podmioty gospodarki narodowej.....	45
Tabela 17 REGON – podmioty gospodarki narodowej.....	46
Tabela 18 Podmioty nowo zarejestrowane wg grup sekcji PKD 2007	47
Tabela 19 NGO - fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców.....	48
Tabela 20 Frekwencja w wyborach samorządowych 2018	48
Tabela 21 Działalność centrów, domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic	48
Tabela 22 Udział budynków mieszkalnych podłączonych do wodociągu	49

Tabela 23 Udział mieszkańców korzystających z instalacji wodociągowej	50
Tabela 24 Udział budynków mieszkalnych podłączonych do kanalizacji	50
Tabela 25 Udział mieszkańców korzystających z instalacji kanalizacyjnej	50
Tabela 26 Długość czynnej sieci gazowej	51
Tabela 27 Udział mieszkańców korzystających z instalacji gazowej.....	51
Tabela 28 Uczniowie w szkołach podstawowych.....	52
Tabela 29 Budynki mieszkalne w gminie oraz lokale gminne	57
Tabela 30 Finanse Gminy według danych GUS	57
Tabela 31 Struktura dochodów i wydatków budżetu gminy według działów w %	58
Tabela 32 Ocena infrastruktury technicznej na terenie Gminy	63
Tabela 33 Ocena możliwości pracy zawodowej.....	63
Tabela 34 Ocena wybranych usług publicznych	64
Tabela 35 Zagadnienia ważne dla rozwoju Gminy	65
 Schemat 1 Model instytucjonalny wdrażania Strategii	 25
 ANEKS	
Wykres 1 Ludność według płci i wieku w 2019 r.....	38
Wykres 2 Problemy społeczne w percepcji mieszkańców Gminy	63
Wykres 3 Źródła informacji o działalności urzędu Gminy	65
 Mapa 1 Położenie Gminy Maciejowice na mapie kraju, województwa i powiatu	 5
Mapa 2 Sołectwa na mapie Gminy	7

ANEKS

Raport badania wśród Mieszkańców (odrębny dokument stanowiący integralną część Strategii)

1. Diagnoza

Diagnoza została opracowana w oparciu o dane statystyczne GUS (BDL), obowiązujące dokumenty Gminy, dane pozyskane z Urzędu Gminy oraz wyniki przeprowadzonego badania ankietowego.

1.1 Charakterystyka Gminy

Rys historyczny

Pierwsze wzmianki o Maciejowicach pochodzą z pierwszej połowy XV. wieku i wskazują na wieś z dworem obronnym należącą do parafii Kochów. Pierwszymi właścicielami Maciejowic był ród Ciołków. Maciejowice były ośrodkiem ich dóbr skupionym po prawej stronie Wisły. W 1507 roku Maciejowice uzyskały prawa miejskie. W okresie od 1705 do 1792 roku dobra maciejowickie znalazły się w rękach rodu Potockich, a od 1792 roku do 1944 Maciejowice należały do rodu Zamoyskich. W historii Polski Maciejowice zapisały się jako miejsce dramatycznego boju stoczonego w 1794 roku przez wojska dowodzone przez Tadeusza Kościuszkę.

Topografia

Gmina Maciejowice położona jest w części Niziny Środkowomazowieckiej, w obrębie trzech mezoregionów: Doliny Środkowej Wisły, Równiny Garwolińskiej oraz Wysoczyzny Żelechowskiej (z którą gmina graniczy od strony wschodniej). Obszar Gminy w całości znajduje się na prawym brzegu środkowego biegu rzeki Wisły.

Rzeźba terenu gminy Maciejowice jest słabo zróżnicowana, co wynika z położenia w obrębie doliny Wisły i wysoczyzny polodowcowej. Wysokości bezwzględne wahają się od 98 m n.p.m. w dolinie Wisły do 130 m n.p.m. w części północno-wschodniej. Rzeźba terenu ukształtowała się wskutek zlodowaceń południowopolskiego i środkowopolskiego, wówczas powstała wyraźna dolina wypełniona osadami wodnolodowcowymi i rzecznyymi. W okresie zlodowaceń ustalił się dzisiejszy przebieg doliny Wisły, a okresie zlodowacenia bałtyckiego nastąpiło zrównywanie terenu, łagodzenie wzniesień i wypełnianie obniżień. Następująca później akumulacja rzeczna i eoliczna doprowadziła do wypełniania osadami rzecznyymi dolin, tworzenia

się wydmy, piasków pylastych i torfów. Integralną częścią układu topograficznego Gminy jest sieć hydrograficzna wynikająca z położenia nad Wisłą.

Zasoby naturalne

Gmina Maciejowice położona jest w granicach Mazowiecko-Podlaskiego regionu klimatycznego, charakteryzuje się klimatem kontynentalnym ze średnią roczną temperaturą około 7,5 °C.

Gmina Maciejowice położona jest w dorzeczu Wisły (411,5 – 442,2 km biegu rzeki). Na sieć rzeczną gminy składają się prawostronne dopływy Wisły: Okrzejka, Bączycha, Promnik oraz mniejsze ciek wodny tj. rzeki Przerytka i Pytlocha. Koryto Wisły jest na tym odcinku bardzo szerokie, miejscami osiąga 900 m. W obrębie tarasu zalewowego licznie występują starorzecza będące naturalnymi zbiornikami wód stojących. Inne obiekty małej retencji to stawy Wapnica (położone na wschód od Maciejowic) i stawy hodowlane Podzamcze.

Na obszarze gminy Maciejowice występują złoża kopalin pospolitych: osadów piaszczystych i żwirowych. W gminie zlokalizowanych jest dziesięć obszarów i terenów górniczych posiadających koncesje na wydobywanie surowców: Antoniówka, Antoniówka I, Kobylnica, Kobylnica I, II, III, IV, V, VI oraz Oblin I.

Gleby na terenie gminy Maciejowice należą do V – VI klasy bonitacyjnej. Użytki rolne w obrębie Gminy stanowią 44,4%, z czego 68,5% to grunty orne, 0,9% sady i 30,6% łąki i pastwiska. Powierzchnia nieużytków obejmuje zaledwie 1,1% powierzchni gminy.

Powierzchnia lasów wynosi 6 857 ha, z czego 2 089 ha stanowią lasy prywatne. Lasy państwowe na terenie gminy Maciejowice podlegają Nadleśnictwu Garwolin w ramach Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych. Ponadto na terenie Gminy wyznaczono obszary prawnie chronione: rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody oraz obszary o znaczeniu dla Wspólnoty – Natura 2000. Rezerваты przyrody zajmują łączną powierzchnię 75,01 ha: Czerwony Krzyż, Kopiec Kościuszki i Torfy Orońskie. Cała gmina Maciejowice jest włączona w granice Nadwiślańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (łączna powierzchnia Krajobrazu to 70070 ha), który chroni naturalne ekosystemy rzeczne i obszary wodno-błotne.

Ochroną w ramach programu Natura 2000 objęte są dwa obszary na terenie Gminy:

- „Dolina środkowej Wisły” (PLB 140004) obejmuje część strefy korytowej Wisły oraz jej brzozy, powierzchnia w granicach gminy (łącznie z wodami) wynosi ok. 13 km², co stanowi ok. 5% całego obszaru Natura 2000. Szczególne znaczenie obszaru wynika ze specyficznych warunków lęgowych i ma pomóc w ochronie 23. gatunków ptaków migrujących.

- „Bagna Orońskie” (PLH 140023) to specjalny obszar ochrony siedlisk w całości zlokalizowany na terenie gminy Maciejowice. Jest jednym z największych na Mazowszu i najlepiej zachowanych przestrzennym kompleksem lasów związanych z siedliskami wilgotnymi. Większość terenu zachowała swój naturalny charakter dzięki niedostępności i silnym podtopieniom, stanowi także siedzibę dla rzadkich ptaków (orlika krzykliwego, bociana czarnego, żurawia, derkacza, czy 5. gatunków dzięciołów) oraz ssaków jak np. bobra, wydry czy łosia.

Zasoby kulturowe

Na terenie gminy Maciejowice znajdują się liczne obiekty i miejsca historyczno-kulturowe takie jak: zespoły pałacowo-parkowe, zabytki architektury i budownictwa (obiekty sakralne i mieszkalne), miejsca pamięci narodowej oraz kapliczki i figury. Cześć z nich wpisana jest do rejestru zabytków.

Największe znaczenie historyczne na terenie Gminy mają zabytki:

- Zespół pałacowo-parkowy w Podzamczu (pocz. XIX i poł. XIX wieku) obejmujący pałac, oficynę, budynek administracji, dom ogrodnika, austerię, ruinę stajni z basztą, młyn wodny, budynek inwentarski i park założony w stylu angielskim na przełomie XVIII i XIX wieku,
- Zespół Kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP w Maciejowicach, w skład zespołu wchodzi kościół murowany 1772-1780, dzwonnica, mauzoleum Zamoyskich, murowana plebania;
- Kaplica cmentarna z poł. XIX wieku;
- Ratusz z kramami z początku XIX wieku, restaurowany w latach 1974-1982;
- Dawny szpital murowany z 1796 r. (przebudowany w latach 70. XX wieku);
- Kościół parafialny p.w. św. Jadwigi w Samogoszczy (neogotycki, II poł. XIX wieku);
- Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP we Wróblach-Wargocinie (I poł. XX wieku);
- Spichlerz w Oblinie,
- cmentarze w Maciejowicach, Wróblach-Wargocinie i Samogoszczy, datowane na połowę XIX wieku.

Zasobem historyczno-kulturowym Gminy jest znaczenie Bitwy pod Maciejowicami i historyczna pamięć o tym wydarzeniu. W Maciejowicach rokrocznie odbywa się Międzynarodowe Sympozjum Kościuszkowskie oraz organizowany jest Rajd Kościuszkowski – inscenizacja przemarszu wojsk (bierze w nim udział średnio 1000 osób), a w ich organizację angażuje wiele lokalnych podmiotów.

Znaczące dla Gminy są miejsca pamięci narodowej:

- tablica upamiętniająca Bitwę pod Maciejowicami, znajdująca się na terenie zespołu pałacowo-parkowego w Podzamczu;

- obelisk na rynku w Maciejowicach;
- pomnik przed szkołą w Maciejowicach;
- pomnik z kosami przy drodze pomiędzy Podzamczem a Maciejowicami;
- kopiec Tadeusza Kościuszki w Krępie.

W Maciejowicach znajduje się Muzeum Tadeusza Kościuszki, jako jedyne w Polsce zlokalizowane w budynku ratusza, który nie pełni funkcji urzędu. W Muzeum znajdują się ekspozycje dotyczące m. in. biografii Tadeusza Kościuszki, bitwy pod Maciejowicami oraz okresem kościuszkowskim w historii Polski. Ponadto w Muzeum można zobaczyć wystawę zawierającą eksponaty związane z kulturą łżycką, pochodzące z badań wykopaliskowych prowadzonych w Maciejowicach w latach 1981-1992. Wśród innych odkryć archeologicznych na terenie Gminy warto wskazać cmentarzysko grobów ciałopalnych odkryte w 1958 roku.

1.2 Demografia

Liczba ludności

Według ewidencji gminnej na koniec 2019 r. w gminie Maciejowice zamieszkiwało 7 085 osób. Dane te nieznacznie różnią się od danych z GUS, zgodnie z którymi na koniec 2019 r. w Gminie zamieszkiwało 6 909 osób⁴.

Od kilku lat obserwowany jest regularny spadek liczby mieszkańców Gminy, i jest to tendencja analogiczna do tendencji obserwowanej w kraju. Wyjątek w zakresie depopulacji stanowią niektóre gminy miejskie, co widoczne jest szczególnie na Mazowszu, w którym wiele wskaźników jest kształtowanych przez Warszawę.

Tendencja demograficzna dla gmin wiejskich na Mazowszu także pokazuje na zmniejszającą systematycznie liczbę mieszkańców. Liczba mieszkańców zamieszkujących w Gminie na koniec 2019 roku stanowiła 96,12% wartości z 2013 roku, i jest to zmiana większa niż średnio w gminach wiejskich w województwie, średnio w kraju – w Polsce liczba ludności na koniec roku 2019 stanowiła 99,71% wartości z 2013 roku. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa Tabela 5.

⁴ Ewidencja gminna jest podstawowym i niejako ważniejszym źródłem, niemniej dane z GUS są zagregowane według porównawczych grup o różnych cechach (płeć, wiek etc.), dlatego też w dalszej części diagnozy będą wykorzystywane dane z GUS.

Tabela 5 Zestawienie liczby mieszkańców w różnych jednostkach terytorialnych i wybranych latach

rok / zestawienie danych	Polska	Gminy wiejskie w PL	Woj. mazo- wieckie	Gminy wiejskie w woj.	Powiat garwo- liński	Gminy wiejskie w pow.	Macie- jowice
2013	38 495 659	10 993 999	5 316 840	1 512 524	108 562	67 244	7 188
2015	38 437 239	10 973 062	5 349 114	1 507 485	108 740	67 304	7 090
2017	38 433 558	10 953 101	5 384 617	1 512 229	108 981	67 366	7 003
2018	38 411 148	10 932 463	5 403 412	1 507 767	108 993	67 293	6 966
2019	38 382 576	10 890 561	5 423 168	1 502 826	108 981	67 294	6 909
zmiana 2019 /2013 w liczbie osób	-113 083	-103 438	+106 328	-9 698	+419	+50	-279
zmiana 2019 /2013 w % populacji	99,71%	99,06%	102,00%	99,36%	100,39%	100,07%	96,12%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kwestia kobiet

Porównanie liczby ludności w latach w podziale na płeć potwierdza znaną z naukowych opracowań⁵ dysproporcję płci – na wsiach jest więcej mężczyzn niż kobiet. W gminie Maciejowice także widoczny jest ten trend: w 2019 roku kobiety stanowiły 47,97% ogółu populacji. W porównaniu do 2013 ubyło więcej kobiet niż mężczyzn, co dobrze widać w wartościach kwotowych: liczba mieszkańców zmniejszyła się o 169 kobiet i 110. mężczyzn. Szczegółowe dane przedstawia poniższa Tabela 6.

Tabela 6 Tabela Liczba mieszkańców gminy w wybranych latach

płeć	2013	2015	2017	2018	2019	różnica 2019/ 2013 l. osób	udział kobiet i mężczyzn w 2019
kobiety	3 483	3 431	3 364	3 349	3 314	-169	47,97%
mężczyźni	3 705	3 659	3 639	3 617	3 595	-110	52,03%
ogółem	7 188	7 090	7 003	6 966	6 909	-279	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kwestia kobiet jest o tyle znacząca, że w ogóle populacji stanowią one większość. Współczynnik feminizacji dla kraju pokazuje, że w Polsce przypada średnio 107 kobiet na 100. mężczyzn, w województwie mazowieckim współczynnik ten jest nawet wyższy i wynosi 109. Im bardziej zmniejsza się analizowana jednostka terytorialna, tym bardziej zmniejsza się liczba kobiet. W gminie Maciejowice w 2019 na 100. mężczyzn przypadały 92. kobiety. Na uwagę zasługuje

⁵ por. np. Diagnozy społeczne opracowywane od kilku lat przez prof. J. Czapińskiego i T. Panka z zespołem

także to, że w porównywanych jednostkach terytorialnych współczynnik feminizacji nie zmieniał się od pięciu lat, niezależnie od tego na jakim był poziomie w 2013 roku, a wyjątek stanowi gmina Maciejowice, w której zmniejszył się o 2 (czyli przypadająca na 100. mężczyzn liczba kobiet zmniejszyła się z 94. do 92.). Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa Tabela 7.

Tabela 7 Współczynnik feminizacji

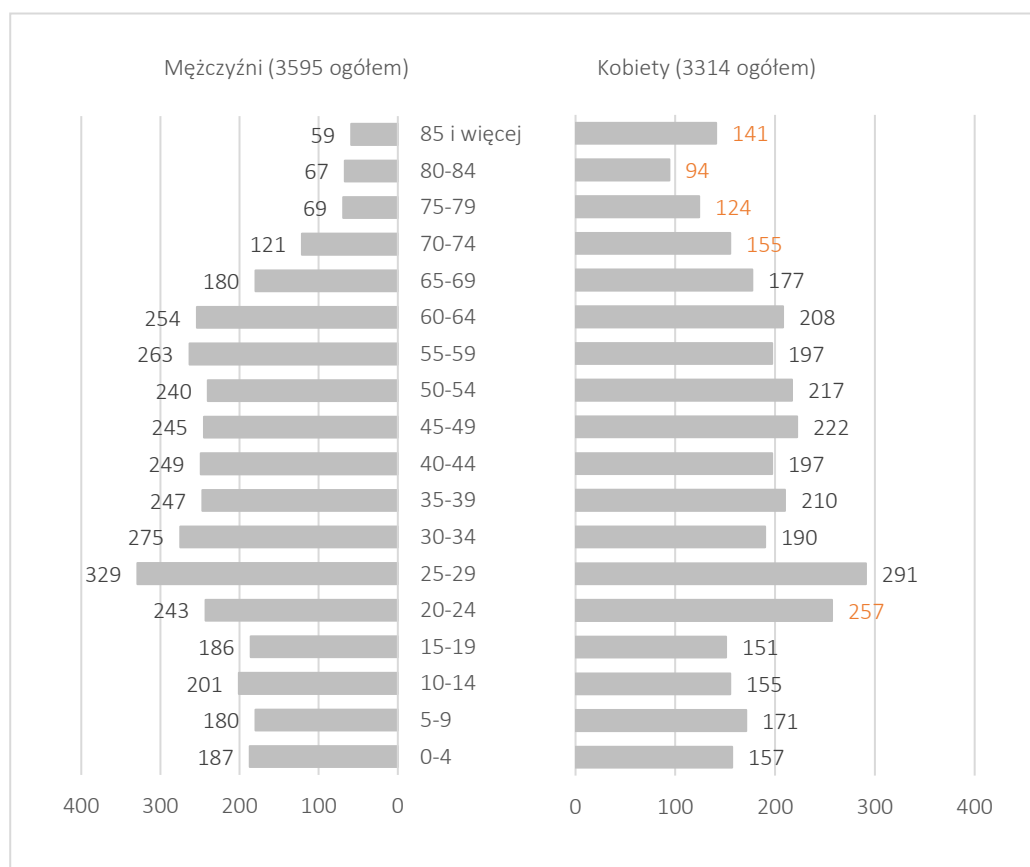
Jednostka terytorialna	2012	2015	2017	2018	2019	2019 /2012
Polska	107	107	107	107	107	0
Gminy wiejskie w Polsce	101	101	101	101	101	0
Woj. mazowieckie	109	109	109	109	109	0
Gminy wiejskie w woj.	100	100	100	100	100	0
Powiat garwoliński	101	101	101	101	101	0
Gminy wiejskie w pow.	100	100	100	100	100	0
Maciejowice	94	94	92	93	92	-2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kwestia seniorów

Wykres przygotowany w odniesieniu do przedziałów wiekowych co pięć lat pokazuje, że nadreprezentacja mężczyzn w ogólnej populacji występuje w niemal wszystkich grupach wiekowych z wyłączeniem seniorów – tutaj we wszystkich grupach powyżej 70 r. ż. kobiet jest więcej. Wśród młodszych grup wyjątek stanowi przedział 20-24, gdzie także więcej jest kobiet niż mężczyzn. Poniższy Wykres 1 przedstawia liczebność ludności w podziale na płeć i grupy wiekowe, ponadto kolorem pomarańczowym zaznaczono te grupy wiekowe, w których jest więcej kobiet.

Wykres 1 Ludność według płci i wieku w 2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Świadczeniobiorcy pomocy społecznej

Jak wynika z danych GUS liczba osób korzystających z pomocy społecznej stale się zmniejsza – liczba świadczeniobiorców w 2018 roku stanowiła średnio 60% liczby z 2012 roku. W gminie Maciejowice ten spadek jest jeszcze większy i wynosi niemal 70 punktów procentowych⁶. Dla Gminy Maciejowice dodano w ostatnim wierszu liczbę gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej – konsekwentnie i w tym zestawieniu obserwowany jest spadek w porównaniu do roku 2012., w 2018 liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej wynosiła 93. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa Tabela 8.

⁶ Należy jednakże pamiętać, że w odniesieniu do działań w obszarze pomocy społecznej gros świadczeń jest regulowane na poziomie centralnym, a liczba osób uprawnionych do udzielenia wsparcia może się zmienić nie tyle ze względu na poprawę sytuacji tych osób, ile ze względu na zmianę kryteriów warunkujących przyznanie określonego rodzaju świadczeń.

Tabela 8 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej

Jednostka terytorialna	2012	2015	2017	2018	2018/2012
Polska	3 111 054	2 729 828	2 180 599	1 970 385	63,3%
Gminy wiejskie w PL	1 222 939	1 057 575	830 080	741 912	60,7%
Woj. mazowieckie	361 257	322 563	260 449	234 876	65,0%
Gminy wiejskie w woj.	161 799	143 015	112 475	99 169	61,3%
Powiat garwoliński	8 521	7 841	5 899	5 352	62,8%
Gminy wiejskie w pow.	5 793	5 096	3 730	3 369	58,2%
gm. Maciejowice	838	670	322	272	32,5%
gm. Maciejowice – gospodarstwa domowe	174	155	107	93	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Porównanie liczby świadczeniobiorców w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców pokazuje, że w Gminie mieszka średnio mniej osób korzystających z pomocy społecznej niż w innych jednostkach referencyjnych. Dynamiczną zmianę – zmniejszanie się liczby świadczeniobiorców w czasie, także widać (konsekwentnie) w zestawieniu danych w poniższej Tabeli 9.

Tabela 9 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Jednostka terytorialna	2010	2012	2015	2017	2018
Polska	867	807	710	568	513
Woj. mazowieckie	762	682	604	485	436
Powiat garwoliński	795	785	722	542	491
Maciejowice	1 180	1 155	940	460	389

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Podsumowanie zawarte w Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej wskazuje główne powody przyznania świadczeń pieniężnych w 2019 roku: wielodzietność (6), ubóstwo (156), długotrwała lub ciężka choroba (65), niepełnosprawność (136), bezrobocie (71). OZPS identyfikuje także główne przesłanki⁷ przyznania wsparcia rodzinom w 2019 roku:

- ubóstwo: 46 rodzin ogółem,
- bezrobocie: 30,
- długotrwała lub ciężka choroba: 27,
- niepełnosprawność: 27,
- alkoholizm: 20.

W podsumowaniu OZPS zapisano także, że w ciągu ostatnich lat zmniejsza się liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej w gminie Maciejowice, a przyczyny korzystania

⁷ Warto w tym miejscu przypomnieć, że zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej do skorzystania z pomocy społecznej uprawnia wystąpienie minimum dwóch przesłanek łącznie, czyli np. ubóstwo i długotrwała choroba, przy czym przesłanek tych może być więcej w odniesieniu do jednej osoby lub rodziny korzystającej ze wsparcia.

z wsparcia nie ulegają zmianie. Zauważaną zmianą jest rosnąca liczba osób, które kwalifikują się do umieszczenia w domach pomocy społecznej. Wnioski w podsumowaniu OZPS to:

- Zmniejsza się liczba bezrobotnych i liczba osób posiadających prawo do zasiłku,
- Zmniejsza się liczba osób korzystających z pomocy finansowej,
- Zwiększa się liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych,
- Zwiększa się liczba osób umieszczanych w domach pomocy społecznej,
- Brak zainteresowania osób korzystających z pomocy społecznej w projektach unijnych.

Ruch naturalny i migracje

Wskaźniki demograficzne obrazujące zmniejszającą się liczbę mieszkańców przekładają się na wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2019 roku w gminie Maciejowice urodziło się 58. dzieci⁸, o 15 mniej niż w roku ubiegłym a zarazem tyle samo, ile w 2015 roku. W przeliczeniu liczby urodzonych dzieci na tysiąc mieszkańców w 2019 roku było to 8. dzieci (w ujęciu statystycznym: 8,22). Mniej niż w powiecie garwolińskim i województwie mazowieckim w tym samym roku. Szczegółowe zestawienie obrazuje poniższa Tabela 10.

Tabela 10 Urodzenia żywe na 1 000 ludności

jednostka terytorialna	2015	2016	2017	2018	2019
gmina Maciejowice – ogółem	58	79	73	73	58
gmina Maciejowice	8,22	11,29	10,43	10,52	8,22
pow. garwoliński	12,23	12,56	13,57	13,08	12,46
woj. mazowieckie	10,76	11,12	11,51	11,22	11,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Analogicznie – niższy niż w większych jednostkach terytorialnych jest przyrost naturalny na tysiąc ludności. W gminie Maciejowice wynosi -2,16, podczas gdy w powiecie i województwie jest dodatni. Szczegółowe zestawienie obrazuje poniższa Tabela 11.

Tabela 11 Przyrost naturalny na 1 000 ludności

jednostka terytorialna	2015	2016	2017	2018	2019
gmina Maciejowice	-	-2,69	-1,43	-2,29	-2,16
pow. garwoliński	2,63	2,55	3,75	2,97	1,60
woj. mazowieckie	0,45	0,88	0,86	0,33	0,35

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

⁸ urodzenia żywe

W perspektywie zaprezentowanych powyżej danych demograficznych nie zaskakuje w gminie Maciejowice ujemne saldo migracji (czyli różnica liczby osób przybyłych w danym okresie do Gminy i liczby osób, które w tym samym okresie wyjechały). Warto natomiast zauważyć, że ta ujemna wartość się zmniejsza (a więc zmienia w kierunku wartości dodatniej) – o ile w 2012 roku saldo migracji wynosiło -49 osób, o tyle w 2019 było to -36 osób. Ujęcie salda migracji w odniesieniu na 1 tysiąc osób (-5,2 w 2019 roku) pokazuje, że stale jest to wartość wyraźnie większa niż w gminach wiejskich w powiecie garwolińskim (-1,0 w 2019 r.) i gminach wiejskich w woj. mazowieckim (+1,9). Szczegółowe zestawienie obrazuje poniższa Tabela 12.

Tabela 12 Saldo migracji

saldo migracji	rok	Polska	Gminy wiejskie w Polsce	Woj. mazowieckie	Gminy wiejskie w woj.	Powiat garwoliński	Gminy wiejskie w pow.	Maciejowice
ogółem	2012	-6 617	-2 332	13 287	3 535	-187	-134	-49
	2017	1 436	-3 200	13 513	2 243	-190	-102	-38
	2019	0	-5 857	15 777	2 923	-191	-65	-36
na 1 tys. osób	2012	-0,2	-0,3	2,5	2,3	-1,7	-2,0	-6,8
	2017	0,0	-0,4	2,5	1,5	-1,7	-1,5	-5,4
	2019	0,0	-0,6	2,9	1,9	-1,8	-1,0	-5,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

1.3 Rynek pracy

Liczebność grup aktywności zawodowej

Nieznacznie ale stale rośnie udział osób w wieku poprodukcyjnym⁹ w ludności ogółem. W gminie Maciejowice w 2012 roku osoby z tej grupy wiekowej stanowiły 18,4% a w 2019 roku było to 20,2% ogółu populacji. Dokładnie odwrotnie przedstawia się struktura osób w wieku przedprodukcyjnym w Gminie: 20,5% w 2012 roku i 18,1% w 2019 roku. W odniesieniu do populacji w kraju podobny jest trend w odniesieniu do grupy osób w wieku poprodukcyjnym (zwiększa się udział tej grupy: z 17,8% w 2012 roku do 21,9% w 2019), natomiast odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejsza się ale bardzo nieznacznie (odpowiednio 18,3 i 18,1). O ile więc w ogóle populacji kraju zmniejsza się udział osób w wieku produkcyjnym (63,9% w 2012 do 60% w 2019) o tyle w odniesieniu do gminy Maciejowice odsetek osób w wieku produkcyjnym jest nieznacznie rośnie (61,0 w 2012 i 61,7 w 2019). Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa Tabela 13.

Tabela 13 Ludność według wiekowych grup aktywności zawodowej (w % populacji ogółem)

⁹ Przez wiek produkcyjny rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 15-64 lata, dla kobiet - 15-59 lat.

rok	wiek populacji	Polska	Gminy wiejskie w Polsce	Woj. mazowieckie	Gminy wiejskie w woj.	Powiat garwoliński	Gminy wiejskie w pow.	Maciejowice
2012	przedprodukcyjny	18,3	20,7	18,6	20,9	21,8	22,1	20,5
	produkcyjny	63,9	63,3	62,9	62,4	62,1	61,3	61,0
	poprodukcyjny	17,8	16,0	18,6	16,7	16,0	16,6	18,4
2015	przedprodukcyjny	18,0	19,9	18,6	20,2	21,3	21,4	18,5
	produkcyjny	62,4	63,1	61,4	62,3	61,7	61,5	62,5
	poprodukcyjny	19,6	17,0	20,0	17,6	17,0	17,1	19,0
2017	przedprodukcyjny	18,0	19,7	18,9	20,0	21,4	21,3	18,3
	produkcyjny	61,2	62,5	60,1	61,7	60,9	61,1	62,2
	poprodukcyjny	20,8	17,9	21,0	18,3	17,8	17,6	19,5
2018	przedprodukcyjny	18,1	19,6	19,0	20,0	21,4	21,3	18,2
	produkcyjny	60,6	62,1	59,5	61,3	60,4	60,8	62,1
	poprodukcyjny	21,4	18,3	21,4	18,7	18,2	17,9	19,7
2019	przedprodukcyjny	18,1	19,6	19,2	20,0	21,5	21,4	18,1
	produkcyjny	60,0	61,7	59,0	60,9	59,9	60,4	61,7
	poprodukcyjny	21,9	18,7	21,8	19,1	18,6	18,1	20,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Bezrobotni

Odsetek bezrobotnych osób w wieku produkcyjnym stale się zmniejsza – zarówno w kraju jak i w Gminie, i zmiana ta ma podobną dynamikę, czyli zmniejszenie jest porównywalne zarówno w gminie Maciejowice jak i średnio w kraju czy w województwie. Większy natomiast jest w odniesieniu do średniej dla kraju i województwa udział bezrobotnych w ogóle ludności – średnio o dwa punkty procentowe w gminie Maciejowice jest więcej, i ta różnica utrzymuje się od kilku lat. Odsetek bezrobotnych w Gminie jest porównywalny z odsetkiem w powiecie – tutaj różnica wynosi mniej niż pół punktu procentowego. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa Tabela 14.

Tabela 14 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

jednostka terytorialna	2015	2016	2017	2018	2019
Polska	6,5	5,6	4,6	4,2	3,8
Woj. mazowieckie	6,6	5,8	4,8	4,2	3,9
Powiat garwoliński	8,3	7,2	6,4	5,9	5,5
Maciejowice	8,9	7,9	7,8	6,9	5,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Zestawienie szczegółowych danych dla Gminy pokazuje strukturę populacji osób bezrobotnych i różnice w ciągu minionych lat. Więcej niż połowa (62%) ogółu bezrobotnych to długotrwale bezrobotni. W porównaniu krótkookresowym widać różnice, bowiem w latach 2016-2018

udział ten wynosił średnio 67%, ale w dłuższej – jest to raczej stagnacja na podobnym, wysokim poziomie (w 2015 roku udział ten wynosił także 62%, pół punktu procentowego różnicy jest widoczne dopiero przy danych ułamkowych).

Wyraźnie widać tendencje wynikające z wieku: od kilku lat regularnie spada bezrobocie wśród ludzi młodych. Osoby do 30 r. ż. pięć lat temu stanowiły 40% bezrobotnych ogółem, w 2019 roku – 28%. Odwrotna tendencja jest w grupie osób zbliżających się do wieku emerytalnego: od pięciu lat udział 50-latków wśród bezrobotnych ogółem stale rośnie (do 28% w 2019 roku), w 2018 roku przyrost ten był bardziej dynamiczny. W grupie bezrobotnych nieznacznie mniej jest kobiet. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa Tabela 15.

Tabela 15 Liczba osób bezrobotnych

grupa mieszkańców	2015		2016		2017		2018		2019	
ogółem	395	100%	346	100%	340	100%	298	100%	252	100%
kobiety	144	36,5%	141	40,8%	146	42,9%	139	46,6%	125	49,6%
mężczyźni	251	63,5%	205	59,2%	194	57,1%	159	53,4%	127	50,4%
do 25 roku życia	89	22,5%	58	16,8%	63	18,5%	37	12,4%	34	13,5%
do 30 roku życia	160	40,5%	116	33,5%	125	36,8%	92	30,9%	65	25,8%
powyżej 50 roku życia	83	21,0%	84	24,3%	79	23,2%	87	29,2%	70	27,8%
długotrwale bezrobotni	244	61,8%	237	68,5%	225	66,2%	197	66,1%	157	62,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Liczba podmiotów gospodarczych

Dostępne dane pokazują liczbę podmiotów wpisanych do rejestru REGON, a sposób ich prezentowania umożliwia porównanie do innych jednostek. Zestawienie danych pokazuje, że w Maciejowicach stale rośnie liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON, w 2019 roku wynosiła 67 na 1 tys. ludności. Jest to wskaźnik nieco wyższy niż średnio w gminach wiejskich powiatu garwolińskiego (64) i dużo niższy niż średnio w gminach wiejskich w województwie (89) i w kraju (85).

Stale choć niezbyt dynamicznie rośnie liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym¹⁰ - w 2019 roku było to średnio

¹⁰ Należy pamiętać, że wskaźnik ten wynika z korelacji dwóch wartości: liczby osób prowadzących działalność gospodarczą i liczby osób w wieku produkcyjnym, jeśli udział osób z tej drugiej grupy będzie się zmniejszał, to wartość wskaźnika będzie wzrastać nie w konsekwencji aktywności gospodarczej ale zmiany w strukturze demograficznej. W części dotyczącej demografii wskazano, że w odniesieniu do gminy Maciejowice udział osób

8 osób, podobnie do gmin wiejskich powiatu, i mniej niż we wszystkich pozostałych jednostkach terytorialnych. Średnia dla gmin wiejskich w kraju to 11 osób prowadzących działalność przypadające na 100 osób w wieku aktywności zawodowej.

Nie zmienia się natomiast w Gminie udział osób prowadzących działalność w liczbie podmiotów gospodarki – od 2012 roku wskaźnik ten wynosi średnio 85. Brak zmian w tym zakresie charakteryzuje także gminy wiejskie w powiecie oraz gminy wiejskie ogółem w kraju. W pozostałych jednostkach udział ten nieznacznie ale systematycznie spada. Szczegółowe zestawienie obrazuje poniższa Tabela 16.

Tabela 16 REGON – podmioty gospodarki narodowej

	2012	2015	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 tys. ludności					
Polska	103	109	112	114	117
Gminy wiejskie w PL	69	75	78	81	85
Woj. mazowieckie	132	143	150	151	158
Gminy wiejskie w woj.	72	79	82	85	89
Powiat garwoliński	66	68	69	71	75
Gminy wiejskie w pow.	52	55	57	60	64
Maciejowice	53	58	59	63	67
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym					
Polska	11,86	12,38	12,76	13,37	13,96
Gminy wiejskie w PL	8,84	9,46	9,88	10,45	11,10
Woj. mazowieckie	14,47	15,32	15,89	16,65	17,49
Gminy wiejskie w woj.	9,05	9,76	10,14	10,72	11,36
Powiat garwoliński	8,67	8,99	9,21	9,76	10,29
Gminy wiejskie w pow.	7,09	7,43	7,80	8,32	8,75
Maciejowice	6,87	7,27	7,34	8,07	8,58
udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej ogółem					
Polska	73,4	71,0	69,6	71,3	71,3
Gminy wiejskie w PL	80,6	79,7	79,4	80,2	80,4
Woj. mazowieckie	69,0	65,7	63,5	65,6	65,5
Gminy wiejskie w woj.	78,5	77,3	76,4	77,4	77,5
Powiat garwoliński	82,2	81,5	81,3	82,4	81,9
Gminy wiejskie w pow.	83,2	82,8	83,0	84,0	82,7
Maciejowice	78,5	78,5	78,0	79,3	78,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tendencję na rynku pracy można zaobserwować analizując wskaźniki podmiotów zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON. Pierwszy oznacza wzrost liczby podmiotów, drugi – spadek tej wartości. Od 2012 roku rośnie liczba podmiotów nowo

w wieku produkcyjnym od kilku lat pozostaje na podobnym poziomie, jednak w odniesieniu do innych jednostek samorządowych wartość ta się zmniejsza.

zarejestrowanych (czyli w każdym z porównywanych liczba zarejestrowanych w danym roku podmiotów jest wyższa, niż w poprzednim porównywanym okresie). W 2019 roku w gminie Maciejowice było 65 nowo zarejestrowanych podmiotów na 10 tys. ludności. Jest to wartość niższa niż w innych jednostkach terytorialnych i innych gminach wiejskich, ale obserwowany jest ten sam trend wzrostowy – zwiększa się liczba nowo rejestrowanych jednostek, podobna jest także skala wzrostu: przyrost średnio o 15-20 podmiotów (wyjątek stanowi średnia dla kraju, gdzie dynamika jest niższa i wynosi 6).

Z drugiej strony – zmniejsza się w gminie Maciejowice liczba podmiotów wyrejestrowanych z REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności. W 2019 było to 20 podmiotów, o 5 mniej niż w 2012 roku. Dynamika jest podobna do średniej dla gmin wiejskich w Polsce (7) i kraju ogółem (6), przy czym znacznie niższa jest średnio liczba wyrejestrowywanych podmiotów (analogicznie do niższej wartości nowo rejestrowanych). Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa Tabela 17.

Tabela 17 REGON – podmioty gospodarki narodowej

	2012	2015	2017	2018	2019	2012/2019
jednostki nowo zarejestrowane w REGON na 10 tys. ludności						-
Polska	93	94	94	102	99	6
Gminy wiejskie w PL	69	71	75	88	84	15
Woj. mazowieckie	115	128	125	134	130	15
Gminy wiejskie w woj.	69	74	74	87	84	15
Powiat garwoliński	64	63	59	74	75	11
Gminy wiejskie w pow.	51	55	56	67	71	20
Maciejowice	45	69	46	66	65	20
jednostki wykreślone z REGON na 10 tys. ludności						-
Polska	65	76	75	86	59	-6
Gminy wiejskie w PL	49	57	58	54	42	-7
Woj. mazowieckie	72	85	87	123	61	-11
Gminy wiejskie w woj.	47	55	57	56	40	-7
Powiat garwoliński	45	54	49	43	31	-14
Gminy wiejskie w pow.	37	40	41	33	26	-11
Maciejowice	25	32	26	16	20	-5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Struktura podmiotów gospodarczych

Nie ma danych statystycznych obrazujących liczbę osób zatrudnionych w przedsiębiorstwach lub poszczególnych sektorach gospodarki (rolnictwo, przemysł, usługi, turystyka), instytucje publiczne monitorują liczbę osób bezrobotnych (a nie – zatrudnionych) i w tym zakresie dostępnych jest wiele danych statystycznych.

Można natomiast zweryfikować liczbę zarejestrowanych podmiotów np. według grup sekcji PKD, jednak dane te są bardzo ogólne – szczególnie, że większość nowo zarejestrowanych podmiotów w 2019 wpisana jest w sekcji „pozostała działalność”. Drugą dominującą grupą jest „przemysł i budownictwo”, w sekcji odnoszącej się do rolnictwa od kilku lat nikt nie rejestruje działalności, wyjątek nastąpił w 2018 roku. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa Tabela 18.

Tabela 18 Podmioty nowo zarejestrowane wg grup sekcji PKD 2007

Grupa sekcji PKD 2007	2012	2015	2017	2018	2019
ogółem	49	22	32	46	45
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0	0	0	2	0
przemysł i budownictwo	12	10	15	17	17
pozostała działalność	37	12	17	27	28

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

1.2 Aktywność społeczna

Organizacje pozarządowe

Zarejestrowane na terenie gminy Maciejowice organizacje pozarządowe to:

- Stowarzyszenie "Patriotyzm Jutra Gminy Maciejowice",
- Stowarzyszenie "Dziecięce Marzenia",
- Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych w Maciejowicach,
- Polska Fundacja Kościuszkowska,
- Towarzystwo Miłośników Maciejowic,
- Kółko Rolnicze w Antoniówce,
- Klub 50+ z Maciejowic,
- 3 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej,
- 6 Kół Gospodyń Wiejskich: KGW Podłęzanki, KGW Strychowianki, KGW Pogorzelandki, KGW z Domaszewa, KGW z Oronnego i KGW z Kawęczyna.

Liczba organizacji społecznych na tysiąc mieszkańców to wskaźnik zastosowany do porównania z innymi jednostkami terytorialnymi. Pokazuje on niższe zaangażowanie mieszkańców gminy Maciejowice w pozarządowe formy aktywności (1,45 organizacji na tysiąc mieszkańców) niż wynosi średnia dla kraju (3,83 organizacje) czy dla gmin wiejskich w powiecie (2,53). Wartość tego wskaźnika od 2012 roku stale rośnie. Z kolei frekwencja w wyborach samorządowych w 2018 roku (wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast) jest w Maciejowicach porównywalna do średniej frekwencji w województwie. Szczegółowe zestawienie prezentuje Tabela 19 oraz Tabela 20 poniżej.

Tabela 19 NGO - fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców

	2012	2015	2017	2018	2019
Polska	3,00	3,51	3,85	3,68	3,83
Gminy wiejskie w PL	2,59	2,94	3,18	3,15	3,26
Woj. mazowieckie	3,66	4,33	4,78	4,42	4,62
Gminy wiejskie w woj.	2,32	2,66	2,93	2,90	3,01
Powiat garwoliński	2,13	2,26	2,51	2,50	2,60
Gminy wiejskie w pow.	1,92	2,01	2,32	2,41	2,53
gmina Maciejowice	0,83	0,99	1,43	1,44	1,45

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Tabela 20 Frekwencja w wyborach samorządowych 2018

jednostka terytorialna	2018
Woj. mazowieckie	60,93%
Powiat garwoliński	57,34%
gmina Maciejowice	61,01%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Uczestnictwo w kulturze

Liczba imprez w gminie Maciejowice zmniejsza się na przestrzeni ostatnich lat – z 38. w 2012 roku do 23. w roku 2019, w tej kategorii Gmina wyróżnia się niekorzystnie na tle większych jednostek samorządowych oraz gmin wiejskich w kraju, gdzie liczba imprez stale rośnie. Analogicznie wygląda dynamika zmiany liczby uczestników imprez na tysiąc osób – w gminie Maciejowice spada (z 432 w 2012 do 383 w 2019), w gminach wiejskich w powiecie garwolińskim odnotowano w tym czasie wzrost ze 140 w 2012 do 612 w 2019 roku. Warto zauważyć, że spadek – zarówno w odniesieniu do liczby imprez jak i uczestniczących w nich mieszkańców – odnotowywano do roku 2018, porównanie rok do roku wskazuje na wzrost w zakresie aktywności kulturalnej. Szczegóły w Tabeli 21 poniżej.

Tabela 21 Działalność centrów, domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic

jednostka terytorialna	2012	2015	2017	2018	2019
imprezy					
Polska	195 070	217 412	239 691	242 277	243 839
Gminy wiejskie w PL	53 964	59 872	69 020	69 798	69 675
Woj. mazowieckie	17 976	23 353	25 391	28 549	26 966
Gminy wiejskie w woj.	3 944	5 794	5 395	5 568	5 627
Powiat garwoliński	426	665	1 125	1 210	905
Gminy wiejskie w pow.	193	474	927	972	690
gmina Maciejowice	38	21	19	18	23
liczba uczestników imprez na 1000 ludności					
Polska	817,0	891,9	945,3	1 027,9	976,8
Gminy wiejskie w PL	609,5	660,4	697,8	725,2	679,6

jednostka terytorialna	2012	2015	2017	2018	2019
Woj. mazowieckie	546,7	646,4	675,6	911,7	667,0
Gminy wiejskie w woj.	751,1	943,7	968,2	994,8	931,1
Powiat garwoliński	379,7	724,5	688,7	722,9	670,6
Gminy wiejskie w pow.	140,4	506,9	530,0	707,9	612,5
gmina Maciejowice	432,2	322,5	332,9	317,3	383,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

1.5 Infrastruktura techniczna

Wodociąg, kanalizacja, gaz

W poniższych tabelach zestawiono dane statystyczne dotyczące budynków mieszkalnych podłączonych do infrastruktury technicznej: wodociągu i kanalizacji. W każdej z tabel dane zestawiono w dwóch wymiarach: w ujęciu czasowym (lata 2015-2019) i w odniesieniu do obszarów wiejskich na terenie powiatu i województwa. Dla roku 2019 dostępne są dane wyłącznie na poziomie powiatu (choć i w tym przypadku mogą być niepełne).

W 2018 roku udział budynków podłączonych do wodociągu wynosił 67,8% ogółu budynków mieszkalnych w gminie, i jest to wartość znacznie niższa – o niemal 16 p.p. od średnich dla powiatu (83,7) i województwa (82,8), które różnią się między sobą o niecały 1 p.p.. Sytuacja w gminie korzystnie zmieniała się w ciągu ostatnich kilku lat – nastąpił wzrost o nieco ponad 13 p.p., i jest to wzrost bardziej dynamiczny niż w odniesieniu do pozostałych dwóch jednostek terytorialnych, w których poziom wzrostu wynosił średnio 1,6 p.p. Warto także zauważyć, że wzrost odnotowany w gminie Maciejowice ma charakter skokowy, najbardziej znacząca zmiana wystąpiła w 2017 roku. Zestawienie jest zawarte w Tabeli 22 poniżej.

Tabela 22 Udział budynków mieszkalnych podłączonych do wodociągu

jednostka terytorialna	% ogółu budynków mieszkalnych podłączonych do wodociągu				
	2015	2016	2017	2018	2019
gmina Maciejowice	54,7	50,9	67,8	67,8	-
pow. garwoliński – na wsi	81,8	81,8	83,9	83,7	81,8
woj. mazowieckie – na wsi	81,4	82,2	82,3	82,8	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Z sieci wodociągowej korzysta średnio co drugi mieszkaniec gminy Maciejowice. Jest to odsetek niższy niż w odniesieniu do powiatu i województwa, gdzie dostęp do bieżącej wody ma ponad 80% mieszkańców. Udział mieszkańców Gminy korzystających z sieci wodociągowej wzrósł na przestrzeni ostatnich lat ale nieznacznie – o nieco ponad 4 punkty procentowe (dla porównania udział zwodociągowanych budynków wzrósł w tym samym czasie o 13 p.p.). W zestawieniach dotyczących wodociągu zwraca uwagę rozbieżność pomiędzy udziałem mieszkańców korzystających z instalacji wodociągowej (niższym) a odsetkiem

zwodociągowanych mieszkań (wyższym), występująca wyłącznie w odniesieniu do gminy Maciejowice na tle powiatu i województwa. Może to oznaczać, że w mieszkaniach bez wodociągu na terenie Gminy częściej mieszkają rodziny wielodzietne i/lub wielopokoleniowe niż osoby prowadzące jedno- lub dwuosobowe gospodarstwo domowe. Szczegółowe zestawienie dotyczące mieszkańców korzystających z wodociągu prezentuje poniższa Tabela 23.

Tabela 23 Udział mieszkańców korzystających z instalacji wodociągowej

jednostka terytorialna	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności				
	2015	2016	2017	2018	2019
gmina Maciejowice	48,7	48,7	51,2	52,0	-
pow. garwoliński – na wsi	82,0	82,3	82,7	83,0	-
woj. mazowieckie – na wsi	83,1	83,4	83,7	84,1	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Udział budynków podłączonych do kanalizacji jest w gminie na poziomie znacznie niższym niż udział budynków podłączonych do wodociągu, w 2018 roku wynosił 16%, i był niższy o średnio od wartości tego wskaźnika dla powiatu (24,3%) i dla województwa (27,2%). Podobnie jak w odniesieniu do kanalizacji tak i w doprowadzeniu wodociągów widać wzrost (o 4 p.p.), i jest on nieco wyższy wzrostu w obu pozostałych jednostkach terytorialnych (odpowiednio 2,4 p.p. i 2,7 p.p.). Szczegóły prezentuje Tabela 24 poniżej.

Tabela 24 Udział budynków mieszkalnych podłączonych do kanalizacji

jednostka terytorialna	% ogółu budynków mieszkalnych podłączonych do kanalizacji				
	2015	2016	2017	2018	2019
gmina Maciejowice	12,0	10,9	16,1	16,0	-
pow. garwoliński – na wsi	21,9	22,9	24,0	24,3	21,9
woj. mazowieckie – na wsi	24,5	25,8	26,4	27,2	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Udział skanalizowanych budynków mieszkalnych jest porównywalny do udziału ludności korzystającej z kanalizacji. Oznacza to, że w gminie Maciejowice z kanalizacji korzysta mniej niż 1/5 mieszkańców i jest to odsetek niższy od analogicznego zarówno dla powiatu, jak i województwa, w których z kanalizacji korzysta średnio 30% mieszkańców. Szczegóły w Tabeli 25 poniżej.

Tabela 25 Udział mieszkańców korzystających z instalacji kanalizacyjnej

jednostka terytorialna	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności				
	2015	2016	2017	2018	2019
gmina Maciejowice	16,0	16,0	17,8	17,8	-
pow. garwoliński – na wsi	27,4	28,0	28,5	29,2	-
woj. mazowieckie – na wsi	28,0	29,2	30,0	30,8	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Kolejnym wskaźnikiem w zakresie infrastruktury technicznej jest długość sieci gazowej na 100 km². W ciągu ostatnich kilku lat obserwowany jest wzrost, w 2019 roku wartość ta wzrosła do 16,6 km. Prezentowane dane dla powiatu i województwa są ponad trzykrotnie wyższe, należy jednak pamiętać, że odnoszą się do całych jednostek, a więc obejmują także miasta. Szczegółowe dane w Tabeli 26 poniżej.

Tabela 26 Długość czynnej sieci gazowej

jednostka terytorialna	długość czynnej sieci ogółem w km na 100 km ²				
	2015	2016	2017	2018	2019
gmina Maciejowice	12,5	12,5	16,4	16,5	16,6
pow. garwoliński	39,5	39,8	48,3	48,9	49,7
woj. mazowieckie	44,8	45,8	47,3	48,1	49,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Udział mieszkańców korzystających z sieci gazowej w 2018 r. w gminie Maciejowice wynosił 11,3% i był dwukrotnie niższy od udziałów mieszkańców powiatu i województwa zamieszkujących w mieszkaniach z doprowadzoną instalacją gazową. W obu przypadkach odsetek ten rośnie nieznacznie na przestrzeni ostatnich lat – o mniej niż jeden p.p. w Gminie jak i w pozostałych jednostkach. Szczegółowe dane w Tabeli 27 poniżej.

Tabela 27 Udział mieszkańców korzystających z instalacji gazowej

jednostka terytorialna	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności				
	2015	2016	2017	2018	2019
gmina Maciejowice	10,7	10,8	11,2	11,3	-
pow. garwoliński – na wsi	20,4	20,3	20,8	21,3	-
woj. mazowieckie – na wsi	19,7	20,1	20,4	21,2	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Szkoły

Na terenie gminy Maciejowice funkcjonują 4 szkoły podstawowe w Maciejowicach, w Samogoszczy, w Oronnem oraz w Antoniówce Świerżowskiej. Ponadto dostępne jest Publiczne Przedszkole w Maciejowicach. Jak wynika z Lokalnego Programu Rewitalizacji część placówek funkcjonuje w nowo wybudowanych lub wyremontowanych obiektach, natomiast w pozostałych konieczne jest zwłaszcza przeprowadzenie prac termomodernizacyjnych niezbędnych w celu zmniejszenia energochłonności i emisyjności.

Liczba uczniów w szkołach podstawowych zmniejszała się do roku 2017, w 2018 odnotowano wyraźny wzrost. Z kolei liczba uczniów w oddziałach specjalnych rośnie regularnie od roku 2015 do 2018 (rocznie widoczny jest przyrost w tym zakresie). Zestawienie danych w Tabeli 28 poniżej.

Tabela 28 Uczniowie w szkołach podstawowych

jednostka terytorialna	2015	2016	2017	2018	2019
liczba uczniów w szkołach podstawowych ogółem	518	447	504	575	518
liczba uczniów w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych	10	13	16	19	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Jak wynika z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej na terenie Gminy nie ma żłobków, nie ma także informacji o placówkach przedszkolnych lub klubach dziecięcych.

Infrastruktura sportowa i kulturalna

Istniejąca infrastruktura sportowa obejmuje:

- Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Maciejowicach dysponujący trzema kortami tenisowymi, boiskiem do piłki nożnej, boiskiem do piłki siatkowej, oraz dwoma boiskami do koszykówki i bieżnią,
- Halę sportową przy Publicznym Gimnazjum w Maciejowicach,
- całoroczny kompleks boisk „Orlik” (boiska do: piłki nożnej, koszykówki, tenisa ziemnego) w Maciejowicach,
- całoroczny kompleks sportowy w Samogoszczy,
- świetlice w Domaszewie, Podłężu i Przewozie, place zabaw: w Oblinie, Uchaczach, Kobylnicy.

Obiekty te są dostępne dla mieszkańców Gminy przez cały rok i stanowią zaplecze dla potrzeb społeczności lokalnej oraz organizacji okolicznościowych imprez kulturalno-oświatowych o charakterze gminnym.

W gminie Maciejowice działa jeden dom kultury.

Ochrona zdrowia

Na terenie gminy Maciejowice działają dwie placówki służby zdrowia:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Maciejowicach,
- Ośrodek Zdrowia w Podłężu.

Nocne usługi w zakresie służby zdrowia świadczą placówki w Kozienicach, Garwolinie i Pionkach.

Infrastruktura turystyczna

Na terenie gminy Maciejowice funkcjonuje jeden całoroczny obiekt hotelowy posiadający 18 miejsc noclegowych. Ponadto działają trzy gospodarstwa agroturystyczne oferujące około 20 miejsc noclegowych.

W Lokalnym Programie Rewitalizacji stwierdzono, że poziom rozwoju bazy turystycznej gminy Maciejowice znacząco odbiega od poziomu rozwoju gmin ościennych w tym zakresie. Zarówno gmina Wilga, Sobolew, jak i gmina Trojanów posiadają rozbudowaną bazą noclegową, liczne ośrodki wypoczynkowe, miejsca do czynnego wypoczynku, w tym turystyki wodnej czy jazdy konnej.

1.6 Infrastruktura przestrzenna

Drogi

Układ komunikacyjny gminy Maciejowice tworzą drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne, które zapewniają mieszkańcom powiązania międzyregionalne, wewnątrzwojewódzkie i wewnątrzpowiatowe. Gmina jest skomunikowana m. in. z Garwolinem, Łaskarzewem, Sobolewem, Dęblinem, Wilgą, Warszawą, posiada także komunikację wewnątrzgminną.

Przez teren gminy Maciejowice przebiegają:

a) drogi stanowiące fragment podstawowego układu komunikacyjnego kraju:

- DW 801 (Warszawa - Wilga - Maciejowice – Puławy);
- DW 807 (Maciejowice - Sobolew - Gończyce - Żelechów).

b) drogi powiatowe:

- nr 1325W (DW 807 – Polik – Pogorzelec – Łaskarzew – Garwolin płn.)
- nr 1349W (DW 801 – Podoblin – Podstolice – Nowe Kraski – Pasternik – Podłęż – DW 736)
- nr 1350W (DW 801 – Maciejowice – Antoniówka Świerżowska – Antoniówka Włczkowska – Podstolice)
- nr 1352W (DW 801 – Wróble – Wargocin – Kobylnica – DW 801)
- nr 1353W (DW 801 – Uchacze – Kawęczyn – Strych – Małamówka).

Uzupełnieniem układu drogowego Gminy są drogi gminne, ich łączna długość wynosi 49,60 km.

Wykaz dróg gminnych:

- nr 130701W (DP 1349W – Kępa Podwierzbiańska – DW 736),

- nr 130702W (DP 801 – Samogoszcz – Lewików – Łaskarzew),
- nr 130703W (DP 1349W – Budy Podłęskie – Kraski Dolne – DP 1349W),
- nr 130704W (DP 1350W – Antoniówka Wilczkowska – Oblin – DW 801),
- nr 130705W (DW 801 – Maciejowice – Kochów – rzeka Wisła),
- nr 130706W (DW 801 – Kobylnica – DP 1352W),
- nr 130707W (DW 801 – Strych – DP 1353W),
- nr 130708W (DW 807 – Podzamcze – Małamówka – DP 1353W),
- nr 130709W (DW 801 – Domaszew – DG nr 130711W (Smolarnia),
- nr 130710W (DW 801 – Podlęż – DG 130709W – Smolarnia),
- nr 130711W (DG 130702W – Samogoszcz – Budy Krępskie),
- nr 130712W (DW 801 – Turzyn – rzeka Wisła),
- nr 130713W (DW 1349W – Oblin -Grądk – Topolin – DP 1349W),
- nr 130714W (DW 1325W – Polik – Krępa),
- nr 130715W (DW 1325W – Pogorzelec – granica gminy Sobolew – Krępa).

Do dróg gminnych należą także drogi-ulice w Maciejowicach, które jeszcze nie posiadają numeru nadanego przez Wojewodę: 11 Listopada, Bankowa, Browarna, Ks. Grzegorz Piramowicza, Ks. Lucjana Antoniaka, Leśna, Łaskarzewska, Niecała, Niwa, Ogrodowa, Polna, por. Eugeniusza Goliszewskiego, Rotmistrza Edmunda Cichego, Słoneczna, Spacerowa, Spokojna, Sportowa.

Lokalny Program Rewitalizacji wskazuje, że zarówno drogi gminne jak i powiatowe są w średnim stanie technicznym, z częściowo utwardzonymi nawierzchniami. Niektóre drogi wymagają modernizacji.

Transport publiczny

Na terenie Gminy dostępna jest komunikacja autobusowa świadczona przez PKS Garwolin, PKS Puławy oraz przez przewoźników prywatnych (na trasach do Warszawy i do Garwolina). Przez teren Gminy przebiega komunikacja autobusowa Warszawa – Puławy – Kazimierz Dolny oraz Warszawa – Maciejowice – Ryki.

Dostępna jest także komunikacja kolejowa na trasie Warszawa – Dęblin. O około 11 km oddalona jest od Maciejowic stacja Sobolew 11 km, a 14 km – stacja Łaskarzew.

Sezonowo funkcjonuje także transport rzeczny. Przez rzekę Wisłę dostępne są wówczas dwie przeprawy promowe dla samochodów osobowych. Pierwsza łączy miejscowości Świerże Górne

i Antoniówka Świerżowska, druga jest przedłużeniem drogi wojewódzkiej nr 736 Magnuszew - Podłęż – droga 801 w miejscowości Ostrów – Latków.

Gospodarka komunalna

Od 2004 r. funkcjonuje w gminie Maciejowice mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków, jej przepustowość to 430 m³/d. Infrastruktura kanalizacyjna w Gminie jest rozwinięta w niewielkim stopniu. Poza częściowo skanalizowaną miejscowością Maciejowice ścieki są odprowadzane do zbiorników bezodpływowych (opróżnianych okresowo).

Na podstawie Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami Gmina Maciejowice stanowi część Regionu Ostrołęcko-Siedleckiego. Regionalną Instalacją Przetwarzania Odpadów Komunalnych dla regionu jest MPK Sp. z o.o. (w Ostrołęce w miejscowości Wola Suchożębska, gmina Suchożębry).

Na terenie Gminy Maciejowice odpady są odbierane od właścicieli nieruchomości raz w miesiącu. Prowadzona jest segregacja, która obejmuje: papier i tekturę, metale, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, szkło, odpady komunalne ulegające biodegradacji, w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji, odpady zielone, zmieszane odpady komunalne. Gmina nie ma możliwości przetwarzania odpadów komunalnych. Wszystkie odpady przekazywane były w 2015 r. do poniższych instalacji MPK Sp. z o.o. Zakład Produkcyjny nr 1 Ławy, ul. Przemysłowa 45, 07-411 Rzekuń.

Prowadzone są stałe działania utylizacji wyrobów azbestowych. Na terenie Gminy zinwentaryzowano w 2017 roku 4 362 189 kg wyrobów azbestowych, w tym wyroby kod W01 - 329 198 kg, W02 - 4 015 791 kg i W03.1 - 17 200 kg. Wnioski od mieszkańców przyjmowane są na bieżąco, podobnie realizowane są przedsięwzięcia ukierunkowane na odbiór i utylizację wyrobów azbestowych. Poziom realizacji programu usuwania azbestu z terenu gminy wynosi ok. 19%. Zakres zadań w tym obszarze jest rozpisany na okres do 2038 roku.

Gospodarka niskoemisyjna

Mieszkańcy Gminy zaopatrują się w ciepło indywidualnie (w Gminie nie ma zorganizowanego systemu ciepłnego). Podstawowe nośniki energii pierwotnej potrzebnej do wytworzenia energii cieplnej w gminie to nadal paliwa kopalne stałe (węgiel i drewno). Inne nośniki energii - paliwo płynne oraz gaz są źródłem ciepła dla około 5% posesji. Jak wynika z badania ankietowego przeprowadzonego w 2016 roku na potrzeby opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, 68% mieszkańców korzysta z kotłów na paliwo stałe, 11% z pieca na drewno i węgiel.

21% ankietowanych wskazało inne sposoby ogrzewania, w tym: piec kaflowy i kocioł na biomasę (po 6%), kocioł gazowy (4%), kocioł na elektrogroszek (3%), po 1% kocioł olejowy i ogrzewanie elektryczne.

Niektóre budynki publiczne są zasilane z kotłowni gazowych (Publiczna Szkoła Podstawowa i Publiczne Gimnazjum w Maciejowicach, Publiczna Szkoła Podstawowa w Antoniówce Świerżowskiej, Publiczne Przedszkole w Maciejowicach, Zabytkowy Ratusz w Maciejowicach oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Maciejowicach). Ponadto w Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Samogoszcu oraz Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Podłężu funkcjonują kotłownie na olej opałowy, a w byłym SKR w Maciejowicach kotłownia węglowa.

W Gminie obowiązuje Plan Gospodarki Niskoemisyjnej, który zakłada podjęcie działań ukierunkowanych na zmniejszenie wpływu czynników negatywnych dla ludzi i środowiska, w wytwarzania energii cieplnej i korzystania z zasobów energetycznych.

Sieć elektroenergetyczna

Podstawowym źródłem energii elektrycznej SN 15 kV są stacje transformatorowo-rozdzielcze 110/115 kV zlokalizowane w Sobolewie i Garwolinie. Za dystrybucję energii elektrycznej na terenie gminy Maciejowice odpowiada PGE Dystrybucja S.A. Oddział Warszawa, Rejon Energetyczny Mińsk Mazowiecki.

Teren gminy Maciejowice charakteryzuje się dobrymi parametrami energii elektrycznej średniego napięcia 15 kV i dobrą lokalizacją w odniesieniu do źródeł energii SN 15 kV.

Tranzytowo przebiegają linie jednotorowe:

- 220 kV relacji Kozienice-Siedlce (PSE S.A.),
- 110 kV relacji: Kozienice – Stoczek Łukowski – Łuków; Kozienice – Sobolew – Ryki; Kozienice – Garwolin – Pilawa (PGE Dystrybucja S.A. Oddział Warszawa).

Trasy linii NN 220 kV i WN 110 kV wiodą przez grunty wsi Antoniówka Świerżowska, Antoniówka Wilczkowska, Przewóz, Maciejowice, Oblin i Polik. PSE S.A. aktualnie przebudowuje linię NN 220 kV na linię pracującą pod napięciem 400kV.

Gminny zasób nieruchomości

W gminie Maciejowice dominuje charakterystyczna dla gmin wiejskich zabudowa zagrodowa i jednorodzinna (ok. 1200 posesji), przeważnie jest to zabudowa zwarta. Zabudowa

wielorodzinna występuje tylko w Maciejowicach (2 bloki dwukondygnacyjne) i Podzamczu (2 bloki dwukondygnacyjne).

Zabudowa niemieszkalna to Publiczna Szkoła Podstawowa, Urząd Gminy, Bank Spółdzielczy, Poczta, Gminny Ośrodek Kultury w Maciejowicach, Ośrodek Zdrowia w Podłężu, oraz Publiczne Szkoły Podstawowe w Antoniówce Świerżowskiej i Oronnem. W Samogoszczu znajduje się Publiczna Szkoła Podstawowa. Remizy OSP znajdują się w Maciejowicach, Podłężu i Podwierzbiu.

Liczba budynków mieszkalnych w gminie nieznacznie ale stale rośnie, podobnie jak zwiększa się liczba nowych budynków mieszkalnych (w poniższej TABELI przedstawiono ten wskaźnik w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców). Liczba mieszkań komunalnych i mieszkań socjalnych nie zmienia się (widoczna w tabeli zmiana – zmniejszenie o jedno mieszkanie komunalne i wzrost o jeden lokal socjalny – może odnosić się do tego samego mieszkania, w którym obniżył się standard mieszkaniowy, więc zmieniło ono status). Szczegółowe zestawienie zawiera Tabela 29 poniżej.

Tabela 29 Budynki mieszkalne w gminie oraz lokale gminne

jednostka terytorialna	2015	2016	2017	2018	2019
budynki mieszkalne w gminie	2 236	2 248	2 262	2 281	2 296
nowe budynki mieszkalne na 1000 ludności	2,2	2,1	2,1	2,6	2,3
mieszkania komunalne	47	47	-	46	-
lokal socjalne	24	25	25	25	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

1.6 Zarządzanie

Budżet Gminy

Raport o stanie Gminy za 2019 rok zawiera informację o sytuacji finansowej gminy Maciejowice w minionym roku, z kolei dane GUS umożliwiają porównanie danych za trzy ostatnie lata. Zestawienie danych w Tabela 30 pokazuje zwiększenie budżetu Gminy w 2019 r. porównaniu zarówno do 2018. jak i 2017. roku.

Tabela 30 Finanse Gminy według danych GUS

Kategoria finansowa	2017	2018	2019
Dochody	30 037 088,10	31 694 196,24	37 801 494,18
Wydatki	32 131 226,89	30 309 490,01	37 014 284,87

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykorzystanie statystyki GUS pozwala porównać strukturę dochodów i wydatków Gminy według poszczególnych działów finansowych, w ciągu ostatnich trzech lat. Zestawienie to pokazuje, że w 2019 roku wzrósł udział dochodów z rolnictwa i łowiectwa, zmniejszył się w kategoriach „różne rozliczenia” oraz „rodzina”. Zwiększyły się wydatki w kategorii „rolnictwo i łowiectwo”, „transport i łączność” a zmniejszyły na „oświatę i wychowanie”. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa Tabela 31.

Tabela 31 Struktura dochodów i wydatków budżetu gminy według działów w %

Działy	2017		2018		2019	
	dochody	wydatki	dochody	wydatki	dochody	wydatki
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	6,2%	9,8%	5,1%	9,0%	11,3%	13,9%
Dział 600 - Transport i łączność	0,9%	7,0%	2,4%	2,3%	3,4%	6,6%
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	1,0%	0,2%	0,4%	0,1%	0,5%	0,1%
Dział 710 - Działalność usługowa	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%
Dział 750 - Administracja publiczna	0,6%	7,4%	0,4%	8,3%	0,2%	7,6%
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	0,0%	0,0%	0,3%	0,3%	0,2%	0,2%
Dział 752 - Obrona narodowa	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,0%	0,3%	0,2%	0,5%	0,2%	0,7%
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	19,5%	-	22,1%	-	19,9%	-
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	-	0,3%	-	0,2%	-	0,1%
Dział 758 - Różne rozliczenia	37,3%	-	36,6%	-	33,0%	-
Dział 801 - Oświata i wychowanie	2,5%	35,5%	2,2%	35,1%	2,4%	31,6%
Dział 851 - Ochrona zdrowia	0,2%	0,1%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%

Działy	2017		2018		2019	
	dochody	wydatki	dochody	wydatki	dochody	wydatki
Dział 852 - Pomoc społeczna	0,8%	2,1%	0,8%	2,5%	0,7%	3,0%
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	-	0,0%	-	0,0%	-	0,0%
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	0,1%	1,0%	0,0%	1,0%	0,1%	1,0%
Dział 855 - Rodzina	29,3%	28,4%	27,4%	29,8%	24,9%	25,6%
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1,6%	5,0%	1,7%	7,1%	3,0%	6,8%
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,0%	2,7%	0,0%	3,4%	0,0%	2,2%
Dział 926 - Kultura fizyczna	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dokumenty strategiczne Gminy

W gminie Maciejowice obowiązuje szereg dokumentów o charakterze programów rozwojowych, lub też zawierających tematyczną diagnozę i plan działania w odniesieniu do określonej kwestii. Aktualne dokumenty to:

1. Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Maciejowice na lata 2016-2023 przyjęty uchwałą Nr XXVI/193/2017 Rady Gminy Maciejowice z dnia 24.04.2017 r.
2. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Maciejowice (PGN) przyjęty uchwałą Nr XIV/94/2016 Rady Gminy Maciejowice z dnia 27.01.2016 r.
3. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Maciejowice na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021 – 2024.
4. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przyjęte Uchwałą Nr VIII/53/2015 Rady Gminy Maciejowice z dnia 24.07.2015 r
5. Gminna Ewidencja Zabytków wykonana w 2009 r. Ewidencja zawiera karty obiektów oraz stanowisk archeologicznych.

Dokumenty te są uzupełniające wobec Strategii Rozwoju, w przypadku ich aktualizacji należy mieć na uwadze, że powinny być komplementarne z niniejszym dokumentem i realizować cele w nim zawarte.

2. Wyniki badania wśród mieszkańców

Prace nad dokumentem Strategii realizowane były partycypacyjnie, czyli z uwzględnieniem opinii mieszkańców na dwóch etapach: diagnozy potrzeb oraz opiniowania projektu dokumentu. Na etapie diagnozy opracowano kwestionariusz badania ankietowego udostępniony on-line oraz dostępny w formie papierowej. Badanie było przeprowadzone w lipcu 2020 r. Raport z badania zawiera szczegółowe zestawienie odpowiedzi na wszystkie pytania i jest zaprezentowany w odrębnym dokumencie, stanowiącym integralną część niniejszej Strategii. Poniższa część jest analizą wyników badania.

Ogółem ankietę wypełniło 287 mieszkańców, wśród ogółu respondentów przeważały kobiety (63%). Niemal połowa (45%) osób uczestniczących w badaniu to osoby w przedziale wiekowym 26-40, znaczącą grupę (36%) stanowiły także osoby w przedziale 41-60 lat. Podobnie rozkłada się dominująca struktura wykształcenia: 45% wyższe i 41% średnie. Co trzecia osoba uczestnicząca w badaniu (33%) jest zatrudniona w firmie prywatnej, co czwarta (25%) w instytucji publicznej, 13% stanowią rolnicy, 8% - uczniowie / studenci, 7% to osoby prowadzące własną działalność gospodarczą, 6% niezatrudnione osoby zajmujące się domem i/lub opiekujące się kimś.

W badaniu ankietowym zebrano opinie od osób z niemal wszystkich sołectw – z 29. sołectw na 35 ogółem. Najwięcej było respondentów z Maciejowic (32%) i jest to grupa mieszkańców wyraźnie dominująca. Kolejne, pod względem liczby respondentów, są: Podwierzbie 7% ogółu ankietowanych, Oblin i Podłęż po 6%, oraz Antoniówka Świerżowska 5%.

Warto w tym miejscu zauważyć, że wśród wymienionych sołectw respondenci stanowią od 4 do 5% ogółu mieszkańców sołectwa: po 5,5% mieszkańców Maciejowic i Podwierzbia, 5,0% Antoniówki Świerżowskiej, 4,9% Oblina, 4,8 Bud Podłęskich, 4,5% Samogoszczy i 4,4% Podłęża. W perspektywie pozostałych sołectw wyróżnia się Domaszew, liczący 278 mieszkańców, z których 3% wypełniło ankietę. Procentowo znaczny udział jest odnotowany także w dwóch małych sołectwach, co dodatkowo obrazuje różnice pomiędzy miejscowościami, jest to 18% spośród 38. mieszkańców Kochowa-Kępy i 11% z 52. mieszkańców Topolina.

Nominalnie respondenci stanowili pomiędzy 13 a 17 osób z danego sołectwa (81 z Maciejowic), w dziesięciu sołectwach ankiety wypełniło pomiędzy 5 a 10 osób, w pięciu – pomiędzy 2 a 4 osoby, w ośmiu – po jednej, w sześciu – żadna. Szczegółowe zestawienie danych zamieszczone jest w Raporcie z badania, stanowiącym integralną część niniejszego dokumentu.

Wyniki badania prezentowane poniżej odnoszą się do ogółu respondentów, bez wskazywania poszczególnych grup lub zamieszkanych sołectw.

72% respondentów to osoby mieszkające na terenie gminy Maciejowice „od zawsze”, kolejne 20% mieszka tu ponad 10 lat. Respondenci w dużej mierze pozytywnie opisują Gminę. Proszeni o dokończenie zdania opisowego (213 odpowiedzi) mieszkańcy wskazywali, że Gmina jest:

- spoko i ok,
- miejscem o samych zaletach (np.: *„Czysta, miła dla oka, spokojna okolica”, „Bardzo dobra gmina i oby tak zostało”*),
- własnym miejscem na Ziemi i dobrem wspólnym (np.: *„Mój dom”, „moją życiową ostoją, tu się urodziłam, tu mieszkam i pracuję zawodowo, z czego jestem bardzo dumna”, „Moją Małą Ojczyzną”, „Naszym największym dobrem o który nieustannie musimy dbać i który należy stale rozwijać.”*),
- rozwojowa, z potencjałem (np.: *„Piękną okolica posiadającą wiele możliwości na rozwój.”*, *„Na dobrej drodze rozwoju”*),
- atrakcyjna historycznie, przyrodniczo i turystycznie (np.: *„wyjątkowym miejscem historycznym, którego tradycje trzeba bardziej pielęgnować i popularyzować”, „Gmina o cennych walorach historycznych i przyrodniczych.”*)
- dobrze zarządzana (np.: *„Dzięki obecnym Władzom nasza Gmina staje się piękniejsza i bardziej funkcjonalna. Brawo Wy!!!”, „w dobrych rękach”*).

Bardzo rzadko w odniesieniu do wszystkich, niemniej pojawiały się opinie krytyczne, w których wskazywano, że Maciejowice to gmina słabo rozwinięta, źle zarządzana, nieatrakcyjna i nudna (np.: *„Miejscem gdzie są drogie działki a nic tutaj nie ma”, „Zaniedbana i na każdym kroku lansują się urzędnicy którzy są dla nas”*). Kilkanaście opinii można określić jako „Gmina fajna, ale...” ponieważ łączą w sobie zarówno elementy pozytywne jak i negatywne (np.: *„Ładną okolicą tylko trzeba rozwinąć jej skrzydła, ścieżki rowerowe, turystyka, więcej miejsc pracy.”*, *„Pięknie położoną gminą, która byłaby idealnym miejscem do życia, gdyby był gazociąg i kanalizacja.”*).

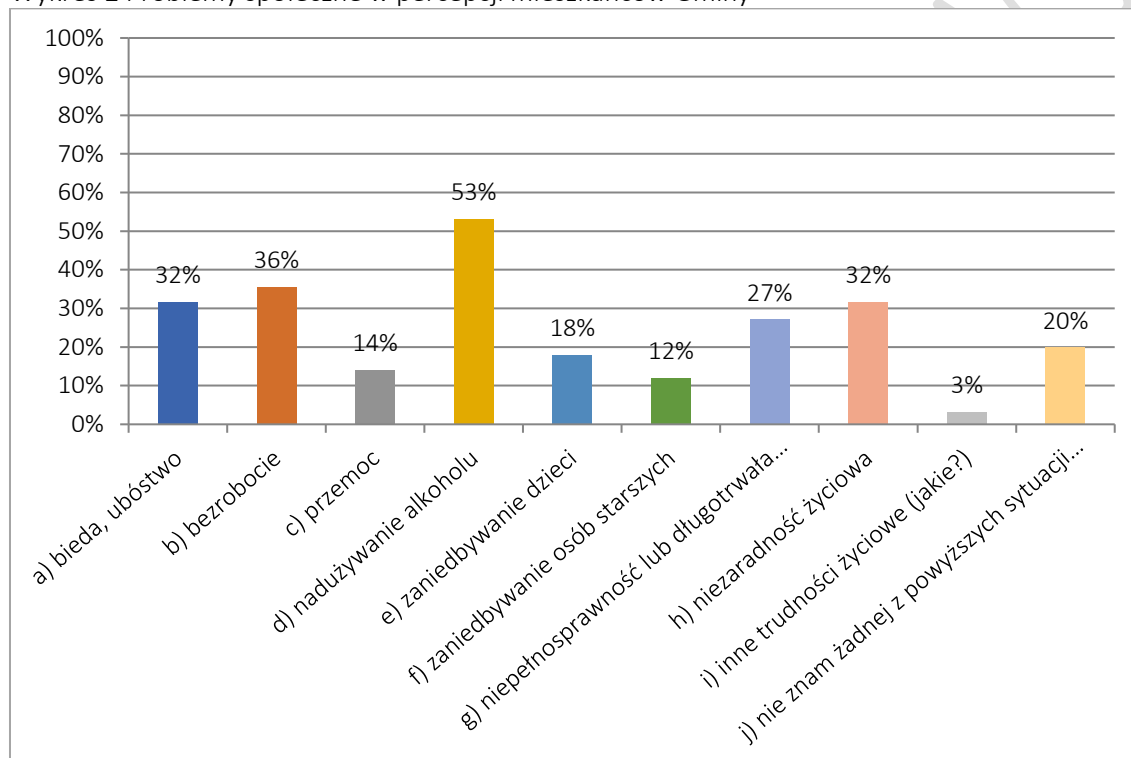
Uczestniczący w badaniu mieszkańcy ogólnie dobrze oceniają jakość życia w Gminie także odpowiadając na pytania z pięciostopniową skalą odpowiedzi (bardzo dobrze / raczej dobrze / ani dobrze, ani źle / raczej źle / bardzo źle). 54% respondentów wskazało, że mieszka się raczej dobrze i 13% bardzo dobrze. Spośród działających na terenie Gminy placówek i instytucji najczęściej odwiedzane są: Biblioteka (45%), Gminny Ośrodek Kultury (42%) oraz Orlik lub boisko przy szkole (41%) a z klubów sportowych 10%. Ze świetlic wiejskich korzysta 13% respondentów, z Kół Gospodyń Wiejskich 9%. Zdecydowana większość mieszkańców (84%) uczestniczy w różnych wydarzeniach gminnych, jak np. dożynki czy festyn, niemal co czwarty badany korzysta z wydarzeń kulturalnych (23%), a co piąty – w sportowych (22%).

Pytani o to, czego najbardziej brakuje w ich sołectwach, respondenci wybierali spośród dostępnych odpowiedzi przede wszystkim te, które odnosiły się do infrastruktury technicznej: chodników (46%), ścieżek rowerowych (41%) i oświetlenia ulicznego (30%), a także – miejsca

spotkań dla dorosłych (29%). Niemal co piąty respondent (51 osób) wpisał w tym miejscu własną propozycję, w tym miejscu dominowały kwestie dotyczące dróg, kanalizacji, światłowodu, miejsc pracy równie często wskazywano na potrzebę żłobka, kąpieliska.

Wśród wskazywanych przez mieszkańców problemów społecznych przeważa nadużywanie alkoholu, i jest to kwestia wyraźnie dominująca, wskazywana przez ponad połowę respondentów. Kolejna kwestia społeczna – bezrobocie – była wskazywana przez nieco ponad 1/3 ankietowanych. Wśród innych zagadnień podano m. in. lenistwo oraz niehumanitarne traktowanie zwierząt. Szczegółowe zestawienie przedstawia poniższy Wykres 2.

Wykres 2 Problemy społeczne w percepcji mieszkańców Gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Respondenci niezbyt dobrze oceniają transport publiczny w Gminie. Wśród podanych opisów dotyczących ogólnodostępnej komunikacji wskazywali najczęściej, że:

- nie korzystają z komunikacji publicznej z własnego wyboru (37%),
- mają słaby dostęp do autobusu, kursy są zbyt rzadko (30%),
- trudno jest (albo w ogóle nie można) dojechać z mojej miejscowości do innych miejscowości w gminie (22%),
- nie korzystają z komunikacji publicznej, ale korzystaliby, gdyby była bardziej dogodna (21%),
- mam słaby dostęp do prywatnych przewoźników busem, kursy są zbyt rzadko (19%).

W pięciostopniowej skali (bardzo dobrze / raczej dobrze / ani dobrze ani źle / raczej źle i bardzo źle) mieszkańcy oceniali wybrane aspekty infrastruktury technicznej. Najlepiej ocenianym elementem infrastruktury jest wodociąg – ponad 80% ocenia go dobrze (35% bardzo dobrze + 46% dobrze). Niemal połowa badanych pozytywnie ocenia jakość dróg oraz oświetlenia ulic. Prawie dwie trzecie mieszkańców uczestniczących w badaniu negatywnie (48% bardzo źle + 23% raczej źle) ocenia dostęp do ścieżek rowerowych – i jest to element infrastruktury oceniany najbardziej krytycznie. Ponad połowa źle ocenia internet (30% bardzo źle + 28% raczej źle). W odniesieniu do kanalizacji i gazociągu dominowała opcja „nie wiem, nie korzystam”. W odniesieniu do tego pytania niektórzy respondenci doprecyzowali (w części „Inne uwagi” kwestionariusza), że zaznaczyli tę opcję wskazując na brak tej infrastruktury. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa Tabela 32, w której pogrubiono wyróżniające się oceny.

Tabela 32 Ocena infrastruktury technicznej na terenie Gminy

rodzaj infrastruktury	bardzo dobrze	raczej dobrze	ani dobrze, ani źle	raczej źle	bardzo źle	nie wiem / nie korzystam
a) jakość dróg, ulic	2,49%	47,69%	24,91%	17,79%	6,76%	0,36%
b) stan, jakość chodników	2,70%	25,48%	17,37%	16,99%	27,41%	10,04%
c) dostęp do ścieżek rowerowych	0,38%	2,65%	11,36%	22,73%	47,73%	15,15%
d) jakość oświetlenia ulic	9,23%	47,60%	16,97%	14,39%	10,33%	1,48%
e) wodociąg	35,16%	46,15%	7,69%	2,56%	2,20%	6,23%
f) gazociąg	12,02%	17,44%	5,81%	8,14%	16,28%	40,31%
g) kanalizacja	9,23%	19,62%	7,69%	6,15%	19,62%	37,69%
h) internet	2,99%	19,78%	14,55%	27,61%	30,60%	4,48%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Respondenci raczej krytycznie oceniają możliwości pracy zawodowej. Ponad połowa badanych ocenia negatywnie oferty pracy, dostępność miejsc pracy (34% bardzo źle + 25% raczej źle). Średnio około 40% wybrało opcję „nie wiem, nie korzystam” w odniesieniu do prowadzenia działalności gospodarczej lub rolniczej, wśród pozostałych odpowiedzi dominowało „ani dobrze ani źle” w przypadku działalności gospodarczej (26%) oraz raczej dobrze (28%) w odniesieniu do działalności rolniczej. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa Tabela 33.

Tabela 33 Ocena możliwości pracy zawodowej

wybrane aspekty pracy	bardzo dobrze	raczej dobrze	ani dobrze, ani źle	raczej źle	bardzo źle	nie wiem / nie korzystam
a) oferty pracy (dostępność miejsca pracy)	2,54%	9,42%	13,77%	25,36%	34,42%	14,49%
b) warunki prowadzenia własnej działalności gospodarczej	2,61%	15,30%	26,12%	10,82%	4,10%	41,04%
c) warunki prowadzenia działalności rolniczej	5,15%	28,31%	19,85%	4,41%	2,57%	39,71%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Mieszkańcy są generalnie zadowoleni z usług w zakresie edukacji (o ile z nich korzystają) – blisko połowa ocenia dobrze dostęp do przedszkola, szkoły i liczebność klas w szkołach. Jakość kształcenia jest raczej dobrze oceniana przez co trzeciego respondenta, z zajęć dodatkowych zadowolony jest co piąty badany.

Niemal dwie trzecie uczestników badania dobrze ocenia dostęp do lekarza rodzinnego, tyle samo źle ocenia dostęp do lekarzy specjalistów, dostępność usług opieki zdrowotnej dobrze ocenia 42% badanych. Dwie trzecie badanych mieszkańców nie korzysta z usług opiekuńczych dla seniorów i osób niepełnosprawnych, korzystający w podobnym stopniu oceniają je pozytywnie i negatywnie. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa Tabela 34.

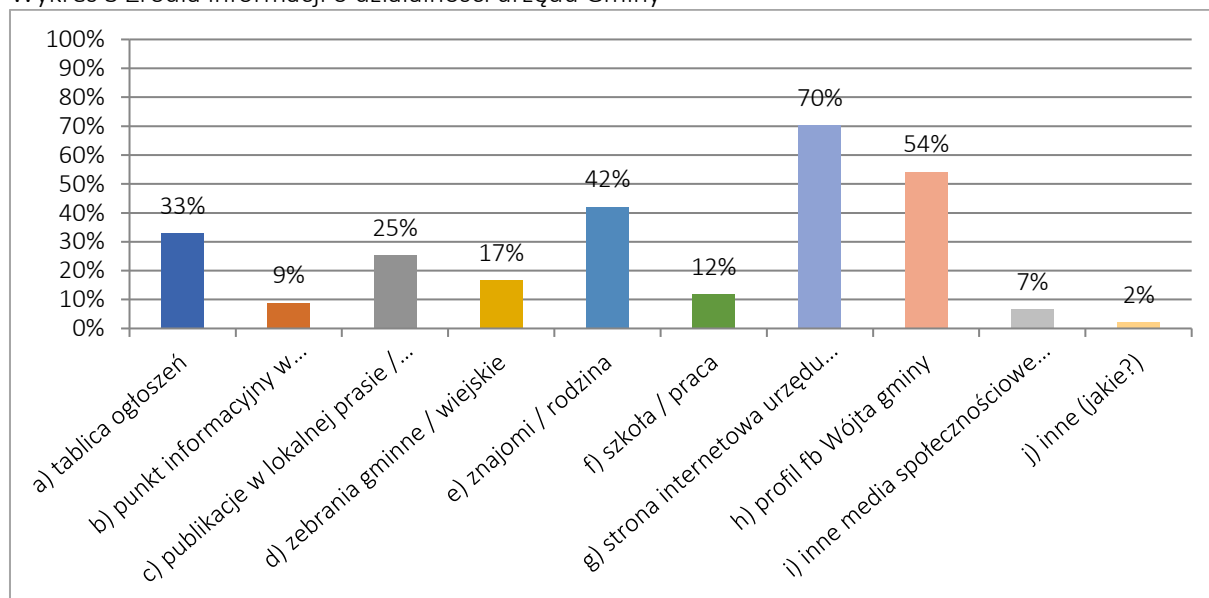
Tabela 34 Ocena wybranych usług publicznych

usługi publiczne	bardzo dobrze	raczej dobrze	ani dobrze, ani źle	raczej źle	bardzo źle	nie wiem / nie korzystam
a) dostęp do przedszkola	16,97%	30,32%	10,47%	5,05%	2,17%	35,02%
b) dostęp do szkoły podstawowej	19,71%	30,47%	8,24%	3,94%	3,23%	34,41%
c) liczebność klas w szkołach	12,59%	41,37%	7,19%	2,88%	1,80%	34,17%
d) jakość kształcenia w szkołach	4,76%	36,63%	18,32%	8,42%	2,56%	29,30%
e) dostęp do zajęć dodatkowych	5,82%	19,64%	20,00%	15,64%	5,82%	33,09%
f) jak Dostęp do lekarza rodzinnego	13,21%	50,71%	17,86%	10,36%	5,36%	2,50%
g) dostęp lekarzy specjalistów	0,00%	9,68%	17,92%	35,48%	31,18%	5,73%
h) dostęp do dentysty	6,05%	22,78%	19,22%	23,13%	22,78%	6,05%
i) jakość usług opieki zdrowotnej	6,47%	34,89%	33,45%	13,31%	9,35%	2,52%
j) dostępność usług opiekuńczych dla seniorów	0,73%	10,55%	14,91%	11,27%	3,64%	58,91%
k) jak Dostępność usług dla osób niepełnosprawnych	0,72%	9,06%	10,14%	10,87%	3,99%	65,22%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

W ramach badania ankietowego weryfikowano także jakość komunikacji Urzędu Gminy z mieszkańcami. Co trzeci ankietowany wskazał, że można zgłaszać uwagi lub propozycje i są one uwzględniane przez Urząd (34%), 15% - że można zgłaszać uwagi lub propozycje, ale braku odpowiedzi Urzędu. 44% nie zgłaszało dotychczas uwag lub propozycji. Ponad dwie trzecie respondentów o działalności władz Gminy dowiaduje się ze strony internetowej urzędu Gminy, ponad połowa – z profilu fejsbukowego Wójta, kolejnym źródłem informacji jest przekaz bezpośredni (znajomi / rodzina). Szczegółowe zestawienie wszystkich odpowiedzi prezentuje poniższy Wykres 3.

Wykres 3 Źródła informacji o działalności urzędu Gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Respondenci wskazywali także, które z podanych zagadnień są ważne dla rozwoju Gminy. Zdecydowana większość (60%) wskazała, że dobra działalność urzędu i instytucji publicznych, kolejne 44% że dostępność do internetu. W opinii ponad 1/3 ankietowanych jest to przedsiębiorczość mieszkańców (39%) oraz zaangażowanie mieszkańców w działania na rzecz własnej miejscowości (37%). Szczegółowe zestawienie odpowiedzi przedstawia poniższa Tabela 35 Zagadnienia ważne dla rozwoju Gminy.

Tabela 35 Zagadnienia ważne dla rozwoju Gminy

lp.	Odpowiedź	%	Liczba
1	dobra działalność urzędu i instytucji publicznych	59,50%	166
2	dostępność do internetu	44,44%	124
3	przedsiębiorczość mieszkańców	38,71%	108
4	zaangażowanie mieszkańców w działania na rzecz własnej miejscowości	37,28%	104
5	kultywowanie tradycji i zwyczajów	30,47%	85
6	turystyka	26,88%	75
7	dziedzictwo historyczne	26,16%	73
8	inwestycje w zieloną energię (OZE)	23,30%	65
9	kultura i aktywność kulturalna	22,22%	62
10	walory środowiska naturalnego	21,51%	60
11	komunikacja (ogólnodostępny transport)	21,51%	60
12	pomaganie potrzebującym mieszkańcom gminy	19,00%	53
13	infrastruktura (28 odpowiedzi, wśród których dominowały: drogi (21), chodniki (8), gazociąg (8), ścieżki rowerowe (6))	17,20%	48
14	aktywność stowarzyszeń i innych organizacji społecznych	16,13%	45
15	inne (8 odpowiedzi, wśród nich ponownie kwestia dróg oraz zachęcania inwestorów czy stworzenia miejsc pracy):	2,87%	8
16	trudno powiedzieć	2,51%	7

lp.	Odpowiedź	%	Liczba
17	żadne z powyższych	0,72%	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Ostatnią część ankiety stanowiły pytania tzw. otwarte, czyli takie, w których respondenci mogli wpisać własną odpowiedź¹¹ (bez propozycji do wyboru). Na pierwsze z nich – o to, co można szybko i tanio poprawić w miejscowości respondenta, odpowiedziało 209 osób. Wskazywano, że są to:

- drogi,
- ścieżki rowerowe, chodniki, oświetlenie uliczne,
- infrastruktura techniczna: kanalizacja, gaz, wodociąg, internet,
- zachęty dla inwestorów i/lub przedsiębiorców, stworzenie zakładu /miejsca pracy,
- kultura i rekreacja: (skate park, świetlica wiejska),
- place zabaw dla dzieci i żłobki,
- rozwój turystyczny Gminy,
- lepszy transport publiczny,
- rozwój społeczny i obywatelski (np. „Podnieść lokalne zaangażowanie ludzi w zmianę wizerunku naszej miejscowości.” czy „Ruszyć ludzi do współpracy”),
- ochrona środowiska naturalnego,
- zagospodarowanie przestrzeni publicznej (np. wycięcie gałęzi lub krzewów w świetle dróg, zagospodarowanie jeziora w Oblinie, ustawienie koszy na śmieci),
- działania z zakresu organizacji życia publicznego (utworzenie sklepu, opanowanie grup nadużywających alkoholu w przestrzeni publicznej i zakłócającej porządek),
- proponowano zmiany personalne (np. zmienić sołtysa).

Inne uwagi i komentarze (120 różnych opinii) odnosiły się do takich kwestii jak:

- stworzenia miejsc pracy,
- oferty angażującej mieszkańców (np.: *„Więcej zaangażowania mieszkańców w życie społeczne i kulturalne naszej Gminy”, „Brakuje imprez integracyjnych dla dorosłych i dzieci”, „ruszyć ludzi do współpracy”, „zjednoczyć wieś”, „zaktywizować lokalną społeczność”*),
- drogi i inna infrastruktura techniczna (gaz, kanalizacja, internet),
- budowa budynku urzędu Gminy,
- rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej,
- dobre rządzenie obecnych władz Gminy,
- opinie krytyczne wobec obecnego sposobu zarządzania,
- postulat równego traktowania wszystkich wsi, bez faworyzowania Maciejowic (np.: *„Chciałabym żeby nie zapomniano o mieszkańcach bocznych ulic/miejscowości.”*,

¹¹ Wszystkie odpowiedzi wpisywane w pytaniach otwartych i półotwartych są zamieszczone w Raporcie z badania.

„To nie tylko Maciejowice mają być wizytówką gminy. Każda miejscowość powinna nią być.”),

- szereg propozycji organizacyjnych (np.: *„Należy usprawnić pracę GOK, turyści przyjeżdżają i w weekend nie można zwiedzić muzeum”, „Utworzenie Biura turystycznego, które będzie organizować wycieczki dla grup zorganizowanych z całej Polski np.: Śladami Tadeusza Kościuszki”, „W szkołach powinny zostać wprowadzone lekcje etyki prowadzone przez osoby z wykształceniem filozoficznym a nie lekcje religii prowadzone przez osoby duchowne. Młode pokolenie powinno mieć otwarte umysły.”, „Chorzy na cukrzycę powinni mieć swoje koła zrzeczające”).*

3. Komentarz do wyników diagnozy

Planując rozwój Gminy należy mieć na uwadze, że na obraz statystyczny (a zatem wskaźniki dla całej Gminy) wpływają czynniki kształtujące się w bardzo różnych sołectwach – od „rozwiniętych”, charakteryzujących się aktywnymi mieszkańcami, rozbudowaną infrastrukturą techniczną i dobrze zagospodarowaną przestrzenią publiczną, po sołectwa charakteryzujące się niską aktywnością społeczną mieszkańców, komunikacyjnie odciętych od centrum gminy, słabo wyposażonych infrastrukturalnie. Realizując działania ukierunkowane na rozwój Gminy należy więc pamiętać, że Gmina to wspólnota wszystkich mieszkańców, i dążyć do zmniejszania różnic pomiędzy sołectwami oraz integracji ich mieszkańców.

Na podstawie badania ankietowego znamy opinie mieszkańców, ale nie do końca wiemy z czego ona wynika. Przyczyny, które mają wpływ na opinie mieszkańców, są o tyle znaczące, że czasem różnią się zarówno od obrazu gminy Maciejowice wynikającego z danych statystycznych jak i wynikającego z opinii mieszkańców wyrażanych w różnych częściach badania (przekaz z badania nie zawsze jest spójny i jednoznaczny). Podstawową kwestią, w której te różnice są widoczne jest postrzeganie bezrobocia czy potrzeby utworzenia miejsc pracy. „Stworzenie zakładu pracy” jest najczęściej pojawiającym się postulatem dotyczącym kwestii społecznych (nie związanych bezpośrednio z infrastrukturą techniczną), wpisywanym szczególnie jako odpowiedzi na pytania otwarte. Z drugiej strony – wśród odpowiedzi wskazywanych z wybieranej listy co trzeci uczestnik badania zaznaczał, że zna osobę lub rodzinę, której dotyczy problem bezrobocia. Tyle samo, czyli niemal jedna trzecia respondentów wskazywało biedę i niezadorność życiową. Jednocześnie – dla porównania – ponad połowa wskazała na nadużywanie alkoholu jako występujące w otoczeniu i zauważany problem. Problemu alkoholizmu lub uzależnienia nie wskazywano w wypowiedziach otwartych jako kwestii, którą należy w jakiś sposób rozwiązać (wyjątek stanowią „pijaczkowice” w przestrzeni publicznej, pojawiający się w wypowiedziach sporadycznie). Z kolei statystyki z GUS obrazują kwestię bezrobocia w bardzo konkretnym, liczbowym wymiarze. W 7-tysięcznej gminie Maciejowice bezrobotne są 252 osoby, z czego 60% to długotrwale bezrobotni a co trzeci z nich jest w wieku 50+. Podobnie statystyki pokazują, że równie liczną grupą wymagającą wsparcia są korzystający

ze świadczeń pomocy społecznej – ta grupa w ogóle się nie pojawia w wypowiedziach respondentów jako wymagająca wsparcia, podobnie jak coraz liczniejsi niesamodzielni seniorzy wymagający opieki środowiskowej lub umieszczenia w DPS.

Wydaje się więc, że obraz problemów w Gminie, dostrzegany i przekazywany przez mieszkańców, może być zbudowany na stereotypowym postrzeganiu oraz na najpowszechniej słyszanych komunikatach – że potrzebny jest duży zakład, który zapewni miejsca pracy na terenie Gminy. I że trzeba budować drogi. Być może taka perspektywa wiąże się z przeświadczeniem (niepopartym badaniami ale zbudowanym na powtarzanych opiniach), że zakład pracy jest potrzebny żeby zatrzymać młodych ludzi. Hipotezą może być, że młodzi wyjeżdżają, ponieważ nie ma pracy – i że jest to jedyny lub kluczowy powód ich decyzji. Równie dobrze można jednak przyjąć, że młodzi wyjeżdżają z Gminy ze względu na wiele nakładających się czynników, i zakład pracy może być, ale nie musi, jednym z nich. Inne powody migracji mogą wynikać z tego, że ludzie poszukują dla siebie lepszego miejsca do życia, a w gminie Maciejowice:

- żyją w niskim standardzie ze względu na słabą infrastrukturę techniczną (brak kanalizacji, częściowo brak wodociągu, gazociągu),
- nie mogą korzystać z udogodnień technologii cyfrowych ze względu na słaby internet,
- nie mają gdzie i w jaki sposób spędzać czasu wolnego, ponieważ nie ma miejsc rozrywki czy miejsc spotkań dla dorosłych,
- jeśli mają rodzinę, to w dużej mierze są zdani na siebie w codziennym wychowywaniu dzieci, bowiem brakuje infrastruktury do rodzinnego spędzania czasu oraz opieki nad dziećmi,
- nie jest bezpiecznie poruszać się pieszo (np. pójść na spacer z dzieckiem), ponieważ brakuje zapewniających bezpieczeństwo chodników,
- trudno jest spotykać się ze znajomymi, szczególnie mieszkając w mniejszym sołectwie¹², nie tyle względu na brak dróg, ile brak ścieżek rowerowych i słabą komunikację publiczną. Ta kwestia jest ważna nie tylko w kontekście młodzieży, ale także seniorów oraz osób nie posiadających samochodu (czyli np. członków rodzin, w których jest jeden samochód, którym porusza się osoba przemieszczająca się codziennie do pracy. Pozostali członkowie rodziny mogą się poruszać wyłącznie pieszo, poboczem, lub w czasie wolnym od pracy, gdy 'kierowca' jest w domu).

¹² Jest to odniesienie w szczególności do sołectw innych niż Maciejowice. Jak wskazano w obowiązującym Lokalnym Programie Rewitalizacji: „Migracje wewnątrz gminy charakteryzuje trend przenoszenia się z mniejszych wsi do Maciejowic – miejscowości gminnej.” LPR nie diagnozuje szczegółowo zjawiska migracji: skali, struktury migrujących, czy przyczyn (np. wybieranych kierunków, miejsc docelowych czy aspiracji życiowych mieszkańców), wskazuje tylko, że młodzi ludzie wyjeżdżają w celach edukacyjnych i nie wracają. Jak wynika z LPR - na terenie Gminy osiedlają się osoby przyjeżdżające z terenów wiejskich.

- trudno jest im podjąć pracę poza gminą i dojeżdżać codziennie¹³, ze względu na słabą komunikację zewnętrzną (nie tylko drogi ale też np. mało dogodne połączenie kolejowe lub auto/bus),
- trudno jest także podjąć pracę zdalną, coraz bardziej powszechną (co widać szczególnie w czasie pandemii), ze względu na słaby internet, znów – najbardziej w miejscowościach innych niż Maciejowice, a także brak wiedzy o możliwościach działania, brak ogólnego rozeznania w funduszach wspierających inicjatywy i przedsiębiorczość, brak wsparcia w podejmowaniu własnych inicjatyw.

Wśród tych czynników brak pracy jest jednym z dodatkowych elementów, który zresztą może być zrekomensowany kreatywnością, przedsiębiorczością i wykorzystaniem narzędzi do pracy zdalnej i/lub licznych możliwości komunikowania się ze światem i np. wysyłkowej sprzedaży produktów. Inna rzecz, że w Gminie dominuje bezrobocie długotrwałe i w odniesieniu do osób z grupy 50-latków, należy więc przypuszczać, że ich kompetencje cyfrowe raczej nie umożliwiają aktywności na cyfrowym rynku pracy, a dotychczasowe doświadczenia pracy i jej braku przekładają się na kompetencje oraz kondycję psychiczną. W tej perspektywie – najskuteczniejszym środkiem byłoby nie tyle utworzenie zakładu pracy ile przedsiębiorstwa ekonomii społecznej, które obok efektywności gospodarczej ma na celu wsparcie społeczne osób z grup najbardziej oddalonych od otwartego rynku pracy.

Aby przedsięwziąć skuteczne działania przeciwdziałające odpływowi młodych ludzi, lub też ukierunkowane na przyciągnięcie młodych ludzi – należy przede wszystkim pogłębić badania aby zweryfikować powyższe hipotezy, w tym przede wszystkim brak zakładu pracy jako kluczowego czynnika determinującego emigrację. Przeprowadzenie pogłębionych badań jest propozycją o tyle atrakcyjną, że pozwoli na aktywność i podjęcie działania, które zastąpi bierność i popadanie w marazm, związane z oczekiwaniem na inwestora i niepewnością dotyczącą ewentualnej oferty. Podobnie wygląda kwestia aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w Gminie, to także jest kwestia zasługująca na dodatkowe badanie i charakterystykę zarówno osób bezrobotnych jak i lokalnego rynku pracy.

Aspektem nie pogłębionym w ramach diagnozy do niniejszej Strategii jest kwestia nierówności wewnątrz Gminy, w tym szczególnie różnic pomiędzy sołectwem gminnym a pozostałymi sołectwami. Opinie o nierównym traktowaniu miejscowości (uprzywilejowanym dla Maciejowic) pojawiały się w wypowiedziach otwartych, a także w liczbie osób, które zaangażowały się w sprawy gminy poprzez wypełnienie ankiety: z 6-ciu sołectw nie wpłynął ani jeden kwestionariusz, z ośmiu kolejnych – ankiety wypełnili wyłącznie sołtysi (zebrano po jednej ankiecie). Mieszkańcy 1/3 sołectw w Gminie albo nie dowiedzieli się o prowadzonym

¹³ Z perspektywy Warszawy obserwowane są codzienne migracje pracowników – obecnie najbardziej popularnym kierunkiem przyjezdnych jest Łódź (172 km) z dogodnym połączeniem kolejowym i przejazdem trwającym około godzinę

badaniu, albo nie byli zainteresowani wyrażeniem swojej opinii, albo uznali, że i tak nie ma ona znaczenia.

Nierówności pomiędzy sołectwami to również kwestia widoczna w badaniu ankietowym, zidentyfikowana także m.in. w Lokalnym Programie Rewitalizacji. Samo rozwarstwienie jako zjawisko społeczne nie jest czymś wyjątkowym (wystarczy wspomnieć „Polskę A” i „Polskę B”), a z perspektywy lokalnych działań nie musi być postrzegane negatywnie. Należy jednak zidentyfikować i scharakteryzować zjawisko nierówności pomiędzy sołectwami, co pozwoli skuteczniej planować rozwój lokalny i panować nad zmianami społecznymi zachodzącymi w całej Gminie. Może być bowiem tak, że w Gminie najwięcej inwestycji i przedsięwzięć dla mieszkańców jest realizowanych w Maciejowicach, a z innych sołectw emigrują mieszkańcy, którzy wyjeżdżając w celach edukacyjnych (do Maciejowic lub dalej) nie mają „do czego” wracać. Ten wątek, powiązany z refleksją nad czynnikami kształtującymi decyzje migracyjne młodych ludzi, także zasługujący na pogłębioną diagnozę poszczególnych sołectw oraz identyfikację różnic oraz wspólnych, ważnych dla mieszkańców kwestii, które przekładają się na ich decyzje życiowe a przez to na kondycję Gminy.
